Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראָשען | היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 68 | Łódź, Poniedziałek, 20 marca 1933 r. | עלפטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג, כ״ב אדר תרצ״ג | № 68

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

די היטלער-פּלאָג בושעוועט

פילע יודישע סוחרים אַרעסטירט אין דייטשלאַנד

מינכען, 19. (יט״א טעלעגראַפיש) אין דער רשימה פון די אַרעסטירטע פּערזאָנען וואָס איז פּערעפענטליכט געוואָרען, געפינט זיך אַ גרויסע צאָהל יודישע סוחרים.

יודישע פליטים פון דייטשלאַנד אין בעלגיען

אַנטווערפּען, (יט״א). צעהנדליגער יודישע משפחות וואָס זענען ענטלאָפען פון דעם היטלעריסטישען טעראָר־רעזשים, זענען די טעג אָנגעקומען קיין בעלגיען.

פערבאַנד פון פוילישע בירגער אין בריסעל

פּראָטעסטירט געגען אַנטיסעמיטישען טעראָר אין דייטשלאַנד

אַנטווערפּען, (יט״א). דער פערבאַנד פון די פוילישע בירגער אין בריסעל האָט איבערגעגעבען דעם דייטשען אַמבאַסאַדאָר אין בריסעל אַ פּראָטעסט־רעזאָלוציע געגען דעם טעראָר־קורס, וואָס איז געווענדט געגען פוילישע יודען אין דייטשלאַנד.

רויב-אָנפאַל אויף מינכענער אָפּטיילונג פון „צענטראַל-פעראיין"

בערלין, (יט״א). דער „צענטראַל־פעראיין" פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט אין וועלכען עס ווערט צוג. אַנד. איבערגעגעבען, אַז אין מינכען האָבען אין דער אָרטיגער אָפּטיילונג פון צענטראַל־פעראיין זיך אַריינגעריסען עטליכע פּערזאָן, פערשטעלט אין אוניפאָרמען פון שטורמיסטען, דעמאָלירט און בערויבט דעם לאָקאַל.

נאַכט-רעוויזיע אין לאָקאַל פון דער מינכענער קהלה-פערוואַלטונג

מינכען, (יט״א). אין פערוואַלטונגס־בנין פון דער היגער יודישער קהלה איז פאָרגעקומען אַ נאַכט־רעוויזיע בעת וועלכער עס זענען געזוכט געוואָרען קאָמוניסטישע פּראָפּאַגאַנדע־מאַטעריאַלען. באַטיירליך האָט מען גאָרנישט געפונען. די רעוויזיע האָט געדויערט אַ גאַנצע נאַכט און אין רעזולטאַט האָט די פּאָליציי צוגענומען פערשיידענע אַקטען פון דער אָפּטיילונג פאַר סאָציאַלער שוץ.

היטלעריזירונג פון דער בערלינער בערזע

בערלין, 19. (ספּ. טעל). אין דער אָרדענונג פון דער בערלינער בערזע זאָל אַדורכגעפירט ווערען אַ פּרינציפּיעלע רעפאָרם.

דער צענטער־פּונקט פון דער דאָזיגער רעפאָרם איז — אַז דער רעגירונג זאָל פערזיכערט ווערען די השפעה אויף דער בעזעצונג פון דער בערזע־פערוואַלטונג.

ס'האַלט שמאָל מיט דער ענטוואַפענונג

היטלער פאָהרט נישט דערווייל קיין רוים

לאָנדאָן, 19. (ספּ. טעל.) לויט קלאַנגען, וואָס האָבען נעכטען קורסירט אין לאָנדאָן, געפינט זיך היטלער אין מינכען און וואַרט דאָרט אויף ידיעות פון מוסאָלינין, צי ער דאַרף צו קומען קיין רוים.

לויט די דאָזיגע קלאַנגען זאָל מוסאָליני תיכף נאָכ'ן אָנהויבען אונטערהאַנדלען מיטן מאַקדאָנאַלדן אין רוים, פּראָפּאָנירען דעם ענגלישער פּרעמיער, אַז מ'זאָל איינלאַדען היטלערן צו אָנטייל בעהמען אין די געשפּרעכען.

לאָנדאָן, 19. (ספּ. טעל.)

לויט אינפאָרמאַציעס פון „טיימס" איז די פּראַגע פון היטלערס קומען קיין רוים צו אָפּגעגעבען אַ וויזיט מוסאָלינין און אָנטיילצונעהמען אין די געשפּרעכען מיט מאַקדאָנאַלד'ן געוואָרען אויס אַקטועל.

קינדיגען די אָפּמאַכען מיט יודישע דאָקטוירים

בערלין, 19. (יט״א טעלעגראַפיש). היות ווי אין די שפּיטאָלען געפינען זיך הונדערט פּראָצענט יודישע און מאַרקסיסטישע דאָקטוירים, האָט דער רעגירונגס־קאָמיסאַר פעראָרדענט אַלע בירגערמייסטערס זיי זאָלען וואָס גיכער קינדיגען די אָפּמאַכען מיטן די דאָזיגע דאָקטוירים.

17 פּראָצ. יודישע אַדוואָקאַטען אין ברעסלוי

ברעסלוי, 19. (יט״א טעלעגראַפיש). נאָכ'ן צוזאַמענפאָהר פון די היטלעריסטישע דע־פּוטאַטען אויף וועלכען ס'איז בעשלאָסען געוואָרען איינצופיהרען אַ פּראָצענט־נאָרמע פאַר יודישע אַדוואָקאַטען איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַז אין ברעסלוי קען זיין 17 פּראָצענט יודישע אַדוואָקאַטען.

בעזייטיגונג פון יודען פון מלוכה'שע און שטאָטישע אמטען אין דייטשלאַנד

פּראָג, (יט״א). פון בערלין טיילט מען מיט. דאָס אין משך פון די לעצטע טעג האָט מען בעזייטיגט מאַסען יודען פון די מלוכהשע און קאָמונאַלע אַמטען, פון די טעאַטערען און פערשידענע עפענטליכע פּאָסטענס, אַזוי אַרום האָבען זיי פערלוירען די מעגליכקייט אָנצווענדען זייערע פעהיגקייטען און זייער גאַנצע צוקונפט איז פערניכטעט.

ערקלערונג פון דער ציוג. פעראייניגונג אין דייטשלאַנד

בערלין, (יט״א). די ציוניסטישע פעראייניגונג אין דייטשלאַנד האָט פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט אין וועלכען עס ווערט צוג. אַנד. געזאָגט: צוליב דעם, וואָס די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע פּרעסע בעשולדיגט די דייטשע יודען אין פיהרען אַנ'אַנטי־דייטשע פּראָפּאַגאַנדע אין אויסלאַנד און בעמיהט זיך צו פערבינדען די דאָזיגע פאָרוואורפען דעם ציוניסטישען אָרגאַן „יודישע רונדשאו" שטעלט פעסט די ליטונג פון דער ציוניסטישער פעראייניגונג, אַז די דאָזיגע פאָרוואורפען זענען פולשטענדיג גרונדלאָז. די „יודישע רונדשאַו" האָט בכלל נישט פאָרמולירט קיין שטעלונג צו די פראַגען פון דער אינערליכער דייטשער פּאָליטיק, די ציטירטע שטימען פון דער אויסלענדישער פּרעסע זענען בלויז אַנ'אויסדרוק פון זאָרג און בעאונרוהיגונג וועגען גורל פון די דייטשע יודען, וואָס קענען ענטשטעהען אויפן סמך פון די אַלעמען צוטריטליכע אַנטי־יודישע אַרטיקלען און בראָשורען. די בערוהיגונג אין דייטשלאַנד, וואָס וועט צוריקגעבען די דייטשע יודען דעם געפיהל פון זיכערהייט, וועט בלי ספק געפינען אַנ'אויסדרוק אויך אין דער אויסלענדישער פּרעסע.

טשעכאָסלאָוואַקישע רעגירונג אין פערטיידיגונג

פון טשעכאָסלאָוואַקישע יודען אין דייטשלאַנד

ווין, (יט״א). דאָס אָפיציעלע טשעכאָסלאָוואַקישע פּרעס-ביוראָ פערעפענטליכט אַנ'ערקלערונג פון דער טשעכאָסלאָוואַקישער רעגירונג אַלס ענטפער אויף אַ ווענדונג פון דר. אַנגעלאַ גאָלדשטיין, דעם יודישען דעפּוטאַט פון טשעכאָסלאָוואַקישען פּאַרלאַמענט, וועלכער האָט זיך בעקלאָגט אויף דער פערפאָלגונג פון פיל יודען טשעכאָסלאָוואַקישע בירגער, וואָס וואוינען אין דייטשלאַנד. אין איהר ערקלערונג שטעלט פעסט די רעגירונג אַז די טשעכאָסלאָוואַקישע דיפּלאָמאַטיע פערטיידיגט אונטער אַלע אומשטענדען די יודישע בירגער פון טשעכאָסלאָוואַקיי אין דייטשלאַנד פונקט ווי אין אַלע אַנדערע לענדער.

היטלעראָווצעס ווערען אַרויס-געשיקט פון לעטלאַנד

שאַרפע רעפּרעסיעס געגען לעטישע נאַצ.-סאָציאַליסטישע פעראיינען

ריגע, 19. (ספּ. טעל.)

און שייכות מיט דער דעמאָנסטראַציע אין ריגע, בעת'ן צוריקקעהר פון די דייטשע בירגער פון טעלז, וואו זיי האָבען אָנטיילגענומען אין דער אָפּשטימונג צום רייכסטאַג, האָט דער לעטישער סיים נאָך אַ לאַנגער דיסקוסיע מיט אַנ'איבערוויגענדער מעהרהייט, אָנגענומען אַ בעשלוס אין וועלכען די רעגירונג ווערט בעאויפטראַגט צו אַרויסשיקען פון לעטלאַנד די דייטשע בירגער היטלעריסטען, וואָס זענען פיינדליך לגבי לעטלאַנד, און צום שליסען אַלע היטלעריסטישע אָרגאַניזאַציעס פעראיינען און צייטונגען אין לעטלאַנד.

וואו זענען די אַרעסטירטע דייטשע רעפּובליקאַנישע פיהרער,

פרעגט דער „מאַנטשעסטער גאַרדיען"

לאָנדאָן, (יט״א). „מאַנטשעסטער גאַרדיען" שרייבט: עס הערשט אַ שטאַרקע און וואַקסענדע בעאונרוהיגונג וועגען גורל פון גוט־באַקאַנטע דייטשע רעפּובליקאַנער וואָס זענען אַרעסטירט געוואָרען דורך די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע בריוינע העמדלעך, איז הגם עס זענען שוין פערביי מעהרערע טעג הערט מען וועגען די גאָרנישט. וואו איז דר. הילפערדינג, און ה' שטאַמפּפער, דער שעף־רעדאַקטאָר פון „פאָרווערטס" און פיל אַנדערע נישט־יודישע רעפּובליקאַנישע פיהרער. דר. ברייטשייד, וועלס און דער ליבעראַלער פּאַציפיסט פאָן געלאַך? די ציוויליזירטע וועלט האָט אַ רעכט צו וויסען וואָס עס איז געשעהען מיט די דאָזיגע בעדייטענדע מענער, אַ רעכט צו פאָדערען אַ פערזיכערונג אַז זיי איז קיין בייז נישט געשעהן".

אימפּאָזאַנטער באַנקעט צום 15-יאָריגען יובילעאום פון י.ט.א.

מיטן אָנטייל פון פּראָפ. אלבערט איינשטיין

ניו־יאָרק, (יט״א), דאָנערשטאָג דעם 16־טען ה.ח. איז אין ניו־יאָרק פאָרגעקומען אַ גרויסער באַנקעט לכבוד דעם פופצעהן־יעהריגען יובילעאום פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור. אין באַנקעט האָבען זיך בעטייליגט 700 פּראָמינענטע מענער און פרויען פון די פעראייניגטע שטאַטען. דעם באַנקעט האָט בעעהרט מיט זיין אַנוועזענהייט פּראָפ. אַלבערט איינשטיין, וועלכער האָט אין זיין רעדע אונטערגעשטראָכען די אומגעוועהנליכע גרויסע בעדייטונג פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור וועלכע דינט אַלס קראַפט־אינסטרומענט וואָס פעראייניגט דאָס וועלט־יודענטום מיט אַ גרויסער רעדע וועגען דעם דינסטווערט פון י.ט.א. איז אַרויסגעטרעטען דזשעמס מאַרשאַל דער זוהן פון פערשטאָרבענעם לואיס מאַרשאַל, צוו. אַנד. האָט די פערזאַמלונג אויפ'ן באַנקעט בעגריסט דער בירגערמייסטער פון ניו־יאָרק דזשאָן פ. אָ'בריען.

בעגריסונגס־דעפּעשען זענען ערהאַלטען געוואָרען פון הונדערטער פּראָמינענטע פערזענליכקייטען פון אַמבאַסאַדאָרען, געלעהרטע, שריפטשטעלער און צאָהלרייכע אָרגאַניזאַציעס צ. אַ. אויך פון לאָרד רעדינג, גובערנאַטאָר פון שטאַט ניו־יאָרק הערבערט לעהמאַן און פעליקס וואַרבורג.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דער פערייתומ'טער פאַמיליע פון אונזער ליבען פריינד, דעם זשורנאַליסט

מאָריץ ראָזענפעלד

וועלכער איז אין מיטען פון זיין געזעלשאַפטליכער אַרבייט אַרויסגעריסען געוואָרען פון אונזער מיט.

זאָל איהם די ערד גרינג זיין!

פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט"

פרייטאָג איז נאָך קורצע שווערע ליידען געשטאָרבען און צו קבורה געקומען מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער זוהן און פאָטער

נ״ע מאָריץ ראָזענפעלד

אין בליהענדען עלטער פון 39 יאָהר

די טיפבעטריבטע פאַמיליע.

פינאנץ-מיניסטער אין אמעריקא — א יוד

פאר דער נאמינאציע פון דזשעמס ווארבורג אלס שטאאטס-סעקרעטאר פאר פינאנצן

ניו-יארק, 19. (יט"א טעלעגראפיש). אין גיכען זאל רוזוועלט באמיני"ען אלס שטאאטס סעקרעטאר פאר פינאנצען (פינאנץ-מיניסטער) — דזשעמס ווארבורג (א ברודער פון פעליקס ווארבורג).

ד"ר לוטער איז בעשטעטיגט אלס דייטשער אמבאסאדאר אין וואשינגטאן

בערלין, 19. (ספ. טעל.) די רעגירונג פון די פעראייניגטע שטאטען האט געגעבען א בעשטעטיגונג דעם פרעזידענט פון דער דייטשער מלוכה באנק, דעם ד"ר לוטער, אלס אמבאסאדאר פון דייטשלאנד אין וואשינגטאן.

פראנצויזישע קאמוניסטען פראטעסטירען

פאריז, 19 (ספ. טעל.) די פראנצויזישע קאמוניסטישע פארטיי האט היינט דורכגעפיהרט א רייהע מאניפעסטאציעס געגען די ארעסטען פון די בעקאנטע קאמוניסטען אין דייטשלאנד.

כוליגאנישער אנפאל אויף דעם „קוריער לוואווסקי"

לעמבערג, 19 (טעלעפאניש) נעכטען האט זיך אין בנין פון דער רעדאקציע „קוריער לוואווסקי" אריינגעריסען א גרופע פערדעכטיגע פערזאנען, וועלכע האבען אויסגעהאקט דעם טויער, און צובראכען די לינאטיפען.

דערנאך האבען זיי אונטערגעצונדען דעם מאגאזינירענדען פאפיר.

פייערלעשער האבען דאס פייער איינגע-לאשען.

די פערברעכער זענען ענטלאפען.

דער איינטאגיגער דיקטאטאר פון גריכענלאנד איז עוקר געווען

קאנסטאנטינאפאל, 19. (ספ. טעל.) לויט ווי מען גיט דא איבער, איז דער גענעראל פלאסטיראס, וועלכער האט ערקלערט אין גריכענ-לאנד דיקטאטור — ענטלאפען קיין קאנסטאנטינאפאל.

רעוויזיאניסטען ווילען איבערייסען מיט דער ציונ. ארגאניזאציע

היינט ווערט געעפענט דער רעוו. פארטיי-ראט אין קאטאוויץ

קאטאוויץ, 19. (יט"א טעלעגראפיש). צו דער זיצונג פון רעוויזיאניסטישען פארטיי-ראט, וואס ווערט היינט, מאנטאג 10 פריה געעפענט זענען שוין אנגעקומען פערציג דעלעגאטען פון פער-שידענע לענדער. צו דער ערעפנונג קומען היינט וול. זשאבאטינסקי און ליכטהיים.

ס'איז געשאפען געווארען אן אקטיוויסטישע גרופע מיט די ארץ-ישראל-דעלעגאטען בראש, וועלכע ווילען איבעררייסען מיט דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

ענגלישע פאשיסטען איז פערבאטען צו העצען געגען יודען

לאנדאן, (יט"א). סער אסוואלד מאסלי, דער פיהרער פון די ענגלישע פאשיסטען, האט אין א געשפרעך מיט'ן פארשטעהער פון דעם מאנטשעסטער בלאט „דיילי דיספעטש" ערקלערט אז זיין ארגאניזאציע איז אבסאלוט פערבאטען צו העצען געגען יודען.

מארשאלעק פילסודסקי אנגעקומען קיין ווילנע

ווילנע, 19 (טעלעפאניש) מיט דעם ווארשעווער צוג איז אנגעקומען דער מארשאלעק יוזעף פילסודסקי.

ער איז אנגעקומען אין דער בעגלייטונג פון פולקאווניק ד"ר וואיטשינסקי און קאפיטאן לעפעצקי.

איהם האבען בעגעגענט דער גענוו. לאדזשער וואיעוואדע, יאשטשאלט און דער ארמעי-אינספעק-טאר גענ. דאמב-ביערנאצקי.

פרוב פון א ריטואל-מארד-העצע אין ליטע

קאוונא (יט"א) גלייך ווי עס דערנעהנ-טערט זיך צו פסח הויבען זיך אן צו מעהרען די פרובען ארויסצורופען א ריטואל-מארד-העצע. די פאליציי אין פאפעליאן האט ארעסטירט א יודישע פרוי מיט א קינד, וואס האט נישט געהאט קיין דאקומענטען. די אנטיסעמיטען האבען גלייך אנגע-הויבען צו פערשפרייטען קלאנגען, אז דאס קינד איז צוגעגנב'עט געווארען ביי קריסטען פאר ריטו-עלע צוועקען. עס האט זיך פערזאמעלט א המון ארום דער פאליציי-וואך און געפאדערט ארויסצו-געבען דאס קינד. ערשט נאכדעם ווי די פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז די פרוי איז די ווירקליכע מוטער פון קינד, איז געלונגען דעם המון צו בע-רוהיגען.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, דעם 20 מערץ 1933

11.40 פרעסע איבערזיכט. 11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופט - פליהעריי. 11.57 צייט-סיגנאל. 12.05 טאג-פראגראם. 12.10 גראמאפאן. 1,20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 3.10 עקספארט - קאמוניקאט. 3,15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 3,25 קאמוניקאציע - איבערזיכט. 3,30 גראמאפאן. 4,25 לעקציע פראנצויזיש. 440 ווירטשאפטליכער רעפעראט. 5,00 קאנצערט. 6,00 פארלעזונג פאר מאטאציקליסטען. 6,25 לייכטע מוזיק. 7,20 קאמוניקאט פון דער האנדעלס-קאמער. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8,00 אפערע. 10,15 לייכטע מוזיק, פאסט-קעסטעל. 11,15 קאמוניקאטען. 11,20 טאנץ-מוזיק.

• • •

אויסלאנד

5,25 — מאסקווא — קאנצערט. 7.30—פראג—אפערע. 7,40 — בודאפעשט — סימפ. קאנצערט. 8,45—וויען — קאנצערט. 9,15 — בריסעל—אוידיציע.

דאס לעבען אין ארץ-ישראל

(לעצטע ידיעות פון יודישע טעלעגראף אגענטור)

יו"ישע אגענץ געשאפען א קערפערשאפט צו בעקעמפען באדען-שפעקולאציע אין ארץ-ישראל

ירושלים, אין פערשטענדיגונג מיט א רייהע צענטראלע יודישע ארגאניזאציעס איז אונטער דער אויפזיכט פון עקאנאמישען דעפארטמענט ביי דער יודישער אגענץ געשאפען געווארען א קערפערשאפט, וואס האט די אויפגאבע צו בעקעמפען די ערשיינונגען פון באדען-שפעקולאציע און פרייזען-אויפשרויפונג אויפ'ן באדען-מארק אין א"י. עס איז ארגאניזירט געווארען א באדען-אינפארמאציאנס-ביורא, וואס וועט בייהעלפען אימיגראנטען און קאלאניסטען ביים איינקויפען באדען, כדי זיי זאלען נישט זיין אויסגעשטעלט אויפ'ן ווילקיר פון בייזוויליגע פערמיטלער. אין דעם פאל, ווען אנ'עולה וועט בעקומען א באדען אפערטע, וועט דאס אינפארמאציע-ביורא מיט דער הילף פון זיינע עקספערטען אויספארשען דעם ווירקליכען ווערט פון באדען און פעסטשטעלען זיין פרייז.

וואסער-מאנגעל אין א"י

ירושלים, אין אנ'אפיציעלען רעגירונגס-קאמוניקאט ווערט פעסטגעשטעלט, דאס אויב אין משך פון מערץ און אפריל וועלען נישט זיין קיין שטארקע רעגענס, וועט די וואסער-פראגע אין א"י זיין זעהר א שארפע. די ביז-איצטיגע רעגענס זענען ווייט נישט גענוג כדי צו פערזיכערן אנ'ענט-שפרעכענדע וואסער-בעזארגונג פון לאנד.

דער חיפה'ער ראבינאט האט פאריגע וואך גוזר געווען צו זאגען ספעציעל תפילות גשם יעדען טאג אין די שוהלען.

נייע רעוויזיאניסטישע צייטשריפט

ירושלים, די טעג איז ערשינען דאס ערשטע העפט פון א נייער רעוויזיאניסטישער וואכענשריפט א. נ. „ממרה". די נייע צייטשריפט איז דער ארגאן פון מעסיגען פליגעל פון די ציוניסטען רעוויזיאניסטען, וואס ווערט בעפיהרט דורך מאיר גראסמאן. דער ראדיקאלער פליגעל פון די ארץ-ישראל-רעוויזיאניסטען, וואס שטעהט ד'היגטער וול. זשאבאטינסקי, גיט ארויס זייט א לענגערע צייט די וואכענשריפט „חזית העם". ווי בעקאנט, געפינען זיך די ראדיקאלע רעוויזיאניסטען אין דער מעהר-הייט אין דער רעוויזיאניסטישער ארגאניזאציע אין ארץ-ישראל.

די יעצטיגע מאדערנע היגיענישע
דראט-מאטראצן
איז צו בעקומען
ביים טאפעצירער
J. BRESLER, Południowa 10
(אין הויף).

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פון לונגען- הארץ-
און סקלעראז-קראנקהייטען
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעהמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אוו.

וויכטיג פאר דער ארימער לאדזשער בעפעלקערונג!
אמבולאטאריום
ביים פאראיין „לינת המשמורים"
זשעלאזנא 26, טעל. 242-55
אפען טעגליך פון 10—5 נאכמ.
אין דרינגענדע פאלען ביז 8 אוונט
ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפן ארט — שיקט אויך ארויס דאקטוירים-ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים.
נעהמט אויך אן געבורטען און אלע ארט אנאליזען. מינימאלע באצאהלונג. די פערוואלטונג.

אונזער חשוב'ן פריינד
יעקב דוד וויינקראנץ
צו זיין 20-יעהריגן נאמענסטאג
ווינשען מיר א גליקליכע צוקונפט
פעלא און מרדכי טאגעליכט

צו דער חתונה פון אונזער קוזין
שמואל בערקאוויטש
מיט פרל. שיינדל ראפאפארט
ווינשען מיר א גליקליך צוזאמענלעבען.
זאל זייער וועג מיט בלומען בעצירט זיין.
וואלף בארובקא און פרוי.

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אוונט.

פאר
גאלד, בריליאנטען, ביזשוטעריע
און לאמבארד- קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא,
פיעטריקאווער 7.

אלע דארפען וויסען!!
צום זומער-סעזאן בעקומט איהר
רעשטען
פון די בעסטע קוואליטעטען ביליצער, טאמאשאווער און אנדערע געוועב-טע-מארקירטע מוסטערן פון
הערען- און דאמען-שטאפען
פאר מענער — אויף אנציגער, אויף פאלטעס
מיט 30% ביליגער! קומט און איבערצייגט אייך!
פאר דאמען — אויף פאלטענס, אויף קאסטיומען
געדענקט דעם אדרעס — נור ביי
R. Szcześliwy
5 נאוואמיעסקא 5
פראנט, II שטאק.

3 דאס לאנגיאריגע בעקאנטע און רעעלע 3
טוך און קארט-געשעפט
Herman WŁOSKI
(עקזיסטירט פון 1910)
לאדז, נאוואמיעסקא 3, טעל. 114-92
פראנט 2-טער שטאק
בעזיצט אויף לאגער צום פריהלינג און זומער-סעזאן דעם גרעסטען און שענסטען אויסוואהל פון די
בילעסטע הערען און דאמען-שטאפען
3 אין זעמטליכע פארבען און מוסטערן פון ענגלישע, ביליצער, טאמאשאווער סחורות א.א. געניע פאבריק-פרייזן! געדענקט די אדרעס! קומט און איבערצייגט אייך! 3
ריזיגע אויסוואל!

בריליאנטען, גאלד,
זילבער, פערשיד. ביזשוטעריע, לאמ-באַרד-קוויטעס קויפט און צאהלט די העכסטע פרייזען
Magazyn jubilerski **M. H. LISSAK, Piotrkowska 5**

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפען מיטגע-פיהל און ביילייד אונזער ח' פערוואלטונגס מיטגליד שלמה ברייטשטיין צוליב'ן טויט פון זיין פאטער
נ"ע בעריל
זייט געטרייסט!
די פערוואלטונג פון שניידער-צעך
פאר דער שטאט לאדז, פיעטריקאווער 20.

קמח חטים כשר לפסח
תחת השגחת הראבינאט דפה
אונטער דער אויפזיכט פון היגען ראבינאט איז אונזער מיהל גע'כשר'ט און אזוי ווי ס'פאריגע יאהר, וועלען מיר דאס שענסטע מעהל צושטעלען פאר אונזערע ג' קונדען, דערפאר נישט צו פערגלייכען מיט דער פראווינץ, וואס אויסער שלעכטעס מעהל און נישט שעהנעס, קענען זיי ביי דער ליפערונג נישט נאכ-קומען אזוי ווי מיר, וואס ערפילען יעדענס פערלאנג.
מיט אכטונג
„ELEKTROMŁYN"
Łódź, Zakątna 47, tel. 147-40.
בעמ.: בעשטעלונגען ווערען אנגענומען פערזענליך אדער טעלעפאניש 147-40.

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 20 מערץ 1933

נישט קיין טאגבוך פון א משוגענעם

אין „פאָרווערטס“ האָט יעקב לעשטשינסקי געהאַט פערעפענטליכט אַן אַרטיקעל וועגען היטלערן, נאָכדעם ווי ער איז שוין בעשטימט געוואָרען אַלס קאַנצלער. מיר ברענגען דאָ אייניגע אויסצוגען פון'ן אַרטיקעל. מעגליך, אַז טאַקע צוליב'ן דאָזיגען אַרטיקעל איז לעשטשינסקי געוואָרען אַרעסטירט און ער ווערט אַרויסגעשיקט פון דייטשלאַנד.

ווי געפעלען אייך די פאָלגענדיגע פונקטען פון אַ פּראָגראַם פון אַ דייטשער פּאָליטישער פּאַרטיי:

„אַ בירגער קען זיין נאָר אַ מיטגליד פון אייגענעם פאָלק, האָט אין זיך דייטש בלוט. אַ יוד קען דעריבער נישט זיין קיין בירגער. און ווער עס איז נישט קיין בירגער, קען אין דייטשלאַנד לעבען נאָר ווי אַ גאַסט, און דאַרף זיך געפינען אונטער אַ ספּעציעלען פרעמדען־געזעץ.

„די דייטשע מלוכה איז די היים פון די דייטשען, דאָס הייסט, — דערוויטערען די יודען און אַלע נישט דייטשען פון אַלע פעראַנטוואָרטליכע ערטער אין געזעלשאַפטליכען לעבען. נישט צולאָזען קיין צעוואַנדערונג פון אָסט־יודען און פון אַנדערע שפּעקולאַנטען. שעדליכע אויסלענדער און יודען קענען אַרויסגעשיקט ווערען פון דייטשלאַנד:

„ווער עס זעהט אין יודען אַ „דייטשען בירגער פון יודישער אמונה“ און נישט אַ פרעמד, נאָר איינגאַנצען בעזונדער פאָלק, וואָס בעשטעהט פון אויסגעשפּראָכענע פּאַראַזיטען־שפּעקולאַנטען, קען נישט פערשטעהן דעם פּראָגראַם־פּונקט, אַז די דייטשע מלוכה איז די היים פון די דייטשען. ווער עס גלויבט, אַז אַ וואָלף, וואָס פאַלט אַריין אין אַ סטאַדע שאָף, ווערט ממילא אַ שאָף, ער האָט אַ גראָבען טעות. מען קען זיך שווער פאָרשטעלען, אַז אַ דייטש זאָל ווערען אין אינדיע אָדער אין כינע אַ ריכטער אָדער אַ בירגערמייסטער. אָבער זאָר אוממעגליך איז זיך פאָרצושטעלען, אַז אַ כינעזער אָדער אינדיער זאָל ווערען ביי אונז אין דייטשלאַנד אַ ריכטער אָדער אַ בירגערמייסטער. נאָר עס וואָלט נאָך געווען אַ סך בעסער, אַז עפּעס אַ טערקישער אָדער כינעזישער דיקטאַטאָר זאָל קומען און מאַכען אָרדענונג אין דייטשלאַנד. איידער לאָזען אַ יודען מיט זיין פערסמ'ענדיגען זאַכען ניפּס באַלעבאַטעווען אין דייטשלאַנד.

„צום פּונקט — שעדליכע אויסלענדער און יודען קענען אַרויסגעשיקט ווערען.

„אין דער צייט פון אינפלאַציע, ווען עס איז געווען אַ פערפליצונג פון פּאַפּיר־געלד, זענען זיך אַנגעלאָפען קיין דייטשלאַנד גאַליציאַנער און פּוילישע יודען, און ווי וואַנצען האָבען זיי פערפעסטיקט די דייטשע שטעט. נישט געקוקט אויף דעם שרעקליכען מאַנגעל אין וואוינונגען, ווען די דייטשען האָבען געלעבט אין לעכער און אין קעלערס, האָבען די יודען געפונען זעהר גיך גאַנץ שיינע וואוינונגען. און זיי האָבען אַנגעהויבען זייערע מייאוס'ע געשעפטען, אַלץ האָבען זיי געקויפט: פּערל, פּערסישע טעפּיכער, דימענטען, גאָלד, זילבער, מלוכה־פּאַפּירען, אַלטע באַנקנאָטען, קופּער, בליי, ליטעראַטור, טעאַטער, אייזען, גאָר גיך זענען זיי געוואָרען רייך און פאַר'ן פּשוט'ן דייטש זענען די געוואָרען דייטשען.

„אַלע רעדאַקטאָרען און מיטאַרבייטער פון צייטונגען, וועלכע גייען אַרויס אין דער דייטשער שפּראַך מוזען זיין דייטשען. פון נישט־דייטשען אַרויסגעגעבענע צייטונגען מוזען בעקומען אַ דערלויבעניש און טאָרען נישט געדרוקט ווערען אין דער דייטשער שפּראַך.

„פאַר נישט־דייטשען איז פערבאָטען זיך פינאַנציעל צו בעטייליגען אין דייטשע צייטונגען, און אַזאַ בעטייליגונג ווערט בעשטראָפט מיט אַרויסשיקען פון דייטשלאַנד די נישט־דייטשען און מיט שליסען די צייטונגען“.

אַלע געבראַכטע פּונקטען זענען גענומען נישט פון קיין מיטעלאַלטערליכען בוך, אויך נישט פון אַ געזעץ־בוך פון פערסיע אָדער פון אַן אַנדער אַזיאַטישער מלוכה, אויך נישט פון אַ טאָג־בוך פון אַן איינגעשפּאַרטען אין אַ משוגעים־הויז. זיי זענען גענומען פון דער פּראָגראַם פון דער פּאַרטיי, וועלכע האָט אין דייטשלאַנד בעקומען 17 מיליאָן שטימען; צו וועלכער עס געהערען הונדערטער פּראָפעסאָרען און סתם געלערנטע, טויזענדער פּראָפעסיאָנאַלען און צעהנדליגער טויזענדער סטודענטען. איהר פיהרער איז איצט אין דייטשלאַנד רייכסקאַנצלער, דער קאָפּ פון פאָלק, וואָס דאַרף בעשטימען דעם גורל פון 65 מיליאָן מענשען. דאָס דאָזיגע פּראָגראַם איז אַרויס אין 79 אויפלאַגעס און אין 395 טויזענד עקזעמפּליאַרען, זי איז אויסגעאַרבייט געוואָרען פון היטלערן אַליין. מיט דער מיטאַרבייט פון זיינע בעסטע קעפּ, פון זיינע פעהיגסטע חברים!

היטלער איז רייכסקאַנצלער! ויבוא המן! און המן איז געקומען!

הינדענבורג, דער גרעסטער גענעראַל פון דייטשלאַנד, דער נאַציאָנאַלער העלד, דער געוויסען פון דייטשלאַנד, דאָס האַרץ פון פאָלק, אָט דער גדול בדור איז געשטאַנען אויפ'ן באַלקאָן צוזאַמען מיט היטלערן און הונדערטער טויזענדער דייטשען האָבען געשריגען:

„לעבען זאָלען אונזער פיהרער“!

איך האָב געוואָגט געשריבען נישט לאַנג וועגען היטלערן און וועל נישט איבער'חזר'ן די ביאָגראַפיע פון דעם דאָזיגען האַלב־משוגענעם און האַלב־ווילדען חוליגאַן. איך וועל בעסער ברענגען נאָך אַ פּאָר אויסצוגען פון בעקאַנטען בוך „מיין קאַמף“ און דער לעזער וועט באַלד דערזעהען מיט וואָס פאַר אַ גרויסען און טיפען מענשען מיר האָבען צו טון, מיט וואָס פאַר אַ מיניסטער־שען קאָפּ דייטשלאַנד איז איצט געבענשט.

היטלער שרייבט:

„דער שוואַרץ־האָריגער יודישער יונגעל שפּיאַבירט שעהנ'ווייז מיט טייוולישער פרייד אין פּנים דאָס בלאָנדע דייטשע מיידעל, וואָס פיהלט נעבעך גאָרנישט. ער שענדעט דאָס דייטשע מיידעל מיט זיין בלוט און רויבט עס אויף אַזאַ אופן אַוועק פון דייטשען פאָלק. דער יוד נעהמט אָן אַלע מיטלען אויף צו פערסמ'ען דאָס בלוט פון די פעלקער, וועלכע ער וויל אונטעריאָכען. ער אַליין שענדעט פרויען און מיידלעך, און דער יוד איז דאָס דער, וואָס פלייסט זיך אַלע פעלקער־גרענעצען אָפּצושאַפען און זייער בלוט צונויפמישען און דערמיט אָפּ'סמ'ען. דאָס האָבען יודען געבראַכט נעגערס אין די שטעט פון רהיין־געגענד מיט דעם קלאָרען און גוט־בעטראַכטען היטלער'ס געדאַנק צו פערמאַמזער'ען די ווייסע ראַסע, וועלכע זיי האָבען אַזוי פיינד, זי אַראָפּש'עפּען פון איהר גייסטיגער און פּאָליטישער הויך און זי פערשקלאַפען“. (פון היטלערס בוך „מיין קאַמף“, ז. 357).

אום די לעזער זאָלען פערשטעהן, וואָס היטלער מיינט מיט די נעגערס אין די שטעט פון רהיין־געגענד, דאַרף מען צוגעבען, אַז בשעת די פראַנצויזישע אַרמיי האָט פערנומען יענע געגענד נאָך דער וועלט־מלחמה, זענען אין דער רהיין־געגענד געשטאַנען אַ סך פראַנצויזישע קאָלאָניאַל־סאָלדאַטען, דער עיקר אַפריקאַנישע. זעלבסטפערשטענדליך, האָבען זיך געפונען נישט ווייניג דייטשע מיידלעך און ווייבלעך, וועלכע האָבען מיט די שוואַרצע סאָלדאַטען פונ'ם שובא געשלאָסען דעם אינטימסטען שלום. די רעזולטאַטען זענען געווען זעהר פרוכטבאַר'ע, און מען רעדט גאַנץ ערנסט, אַז אין יענער צייט איז פאָרגעקומען אַזאַ גרויסער בלוטצומיש פון שוואַרצע סאָלדאַטען, אַז מען קען דאָס דערקענען אינ'ם טיפּ פון דעם יונגען דור אין דער רהיין־געגענד. איז פאַר היטלער'ן קלאָר, אַז די פראַנצויזען האָבען געשיקט שוואַרצע סאָלדאַטען קיין דייטשלאַנד, ווייל יודען האָבען געוואָלט פער'ממזר'ן די דייטשע ראַסע און פערשוואַכען איהר בלוט.

„יודען האָבען ליב, מ'זאָל זיי פיינט האָבען“

זאָל מען אַרויסטרייבען די יודען פון פּוילען און דאָס לאַנד וועט געווינען 3 מיליאָן פריינד. — אַ המצאה פון אַן ענדעקיש בלאַט

די יודישע בלעטער ציטירען געוועהנליך די אַנטי־יודישע אַרויסטריטען פון הויפּט אָרגאַן פון דער ענדעציע, דער „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ“. דעם אמת געזאָגט, איז נישט שטענדיג דאָ דער חשק איבערצוחזרען די ווילדע שטותערייען, מיט וועלכע עס פילט אָן זיינע שפּאַלטען דער אָרגאַן פון ראָמאַן דמאָווסקי'ן. און בכלל טוט מען דערביי אַנעוולה. ווייל איבער דער פּוילישער פּראָווינץ זענען פאַראַן פיל אַנדערע ענדעקישע, דאָס הייסט אַנטיסעמיטישע בלעטער, וועלכע טוען אַלצדינג, כדי צו שלאָגען די רעקאָרדען פון זייער פּאַטראָן אין הלכת דומהייט. צו די בלעטער געהערט, צ. ב. שטייגער, דער לעמבערגער „קוריער לוואָווסקי“.

אין דער ענדעקישער פּרעסע איז איצט, פּונקט אַזוי ווי אין דער יודישער, זעהר אַקטועל די פראַגע וועגען דער טראַגישער לאַגע פון די יודען אין דייטשלאַנד. מיר האָבען שוין אָנגעוויזען וויפיל אויפמערקזאַמקייט עס ווערט געווידמעט דער פראַגע אין דער „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ“, וואָסער פּאַניק עס הערשט אין די רעדאַקציע־קאַבינעטען פון דאָזיגען בלאַט ביים געדאַנק, אַז די פּוילישע רעגירונג קען נאָר אַמאָל ערטיילען אַזיל די פערפאָלגטע יודען פון דייטשלאַנד.

אַט אויף דער טעמע צושרייבט זיך דער לעמבערגער רופער פון דער ענדעציע. דאָס בלאַט ווייזט אָן אויף דער מאָרגנער ערשיינונג, וואָס די יודען האָבען זיך אין זייער געשיכטע שטענדיג בעוועגט קיין פּוילען, ווען זיי פלעגען פערפאָלגט ווערען דורך אַנדערע לענדער. עס קומט דאָ אַ גאַנצער פּרק יודיש־פּוילישע געשיכטע און דאַן הויבט זיך אָן דער וויכטיגער טייל פון אַרטיקעל. דאָס בלאַט רוקט אַרויס די טעזע, אַז די יודען האָבען אַ בעזונדערע פאָרליבע און סימפּאַטיע דווקא צו די געזעלשאַפטען, וואו זיי זענען צומייסטענס בעוואָרען פערפאָלגט. דאָס ערקלערט זיך מיט דער „שקלאַפערישער פּסיכאָלאָגיע“ פון די יודען. דער יוד, וועלכע איז אַליין קריגמאָל נישט געווען טאָלעראַנט צו קיינעם, האָט אַכטונג צו דעם, וואָס ווייזט אַרויס אומטאָלעראַנץ צו איהם אַליין, צו דעם יודען. און די לעמבערגער ענדעקישע צייטונג ציטירט די רעדע, וועלכע עס האָט געהאַלטען אין יאָהר 1890 דער דעפּוטאַט פון קרייז בוטשאַטש און ראַבינער פון פלאָרידסדאָרף, ד"ר יאָזעף בלאָך בעת דער דעבאַטע וועגען אַנטיסעמיטיזם פון בעקאַנטען אידעאָלאָג פון דייטש־עסטרייכישען אַנטיסעמיטיזם ליגער. ד"ר בלאָך האָט אין זיין רעדע געזאָגט:

„מיינע הערען, אויב אַ פאָלק איז וואו עס איז געשטאַנען פרייוויליג אין דינסט פון אַן אַנדער פאָלק זייט יאָהרהונדערטער, האָבען דאָס געטון די יודען פאַר דייטשלאַנד. פאַר דעם דייטשטום האָבען מיר געקעמפט אין אַלע לענדער פון אייראָפּע. אפילו אין פּוילען, וואו מיר זענען גאַסטפריינדליך אויפגענומען געוואָרען, וואו די קעניגען און די פירשטען האָבען אונז אַרויסגעוויזען פיל וואָוילטאַטען, האָבען מיר נישט אויפגעהערט געטריי זיך צו האַלטען ביי דעם דייטשען לשון. מיר זענען געווען די מאַרטירער פון דער דייטשער שפּראַך. מיר האָבען געבראַכט אויף זיך אומווילען און אומצופרידענהייט פון די פעלקער, ווייל אויך מיר לעבען זייט יאָהרהונדערטער אין אַנדערע לענדער, האָבען מיר זיך נישט אָפּגעזאָגט פון דער דייטשער שפּראַך...

די צייטונג מאַכט דערפון אַזאַ אויספיהר: די דייטשען זענען שטענדיג געווען די פיינדער פון אַנטיסעמיטיזם, דערפאַר האָבען זיך די יודען פרייוויליג געשטעלט אין זייער דינסט. מען דאַרף אַלזאָ אויך אין פּוילען זיך נעהמען צו די יודען אויפ'ן רעכטען אופן, מען דאַרף פון פּוילען אַרויסטרייבען די דריי מיליאָן יודען, וואָס וואוינען דאָ. דאַן וועט פּוילען געווינען דריי מיליאָן פריינד.

מען קאָן נישט לייקענען, אַז די בעמערקונג וועגען די יודען פון דייטשלאַנד, וועגען די, וואָס ווערען ביי אונז אָנגערופען „יאַהודים“, האָט אין זיך עפּעס לאָגיק. די דייטשע יודען, וועלכע זענען אַזוי געטריי דעם דייטשטום, אַז זיי האָבען זיך אינגאַנצען אָפּגעזאָגט פון זיך אַליין, מוזען איצט ביטער זיך בעטראַכטען איבערן דאַנק פאַרן פּאַטריאָטיזם, וואָס האָט זיי געטראָפען.

נאָר אויב דאָס ענדעקישע בלאַט מיינט, אַז די ענדעציע וועט געווינען די דאַנקבאַרקייט פון די יודען פאַר איהרע העצערייען, האָט זי אַ טעות. דער מין „יאַהודי“, וואָס איז אויסגעהאָדעוועט געוואָרען אין דייטשלאַנד, איז אין פּוילען שוין פון לאַנג געוואָרען ווי געהעריג אָפּגעשאַצט. דאָ האָט די אַסימילאַציע באַנקראָטירט. דער יודישער בירגער בעציהט זיך צו די אידעיען און אויפטוען פון דער ענדעציע מיט דעם געפיהל, וועלכען זיי פערדינען, נישט מעהר און נישט ווייניגער.

די לעזונג פון פרויען־פּראָבלעם אין רוסלאַנד

קיין פּראָסטיטוציע איז דאָרט נישט פאַראַן

אין דעם לעצטען נומער פון ליבעראַלען פּוילישען וואָכענבלאַט „צפּאָקאָ“ איז אָפּגעדרוקט אַ רעפּאָרטאַזש פון סאָוויעט־רוסלאַנד. דער מחבר פון רעפּאָרטאַזש, פר. זאָפיאַ וואָלסקאַ פערנעהמט זיך אין איהר אַרבייט מיט בעאָבאַכטונגען איבער דער לאַגע פון דער פרוי אין סאָוויעטען־לאַנד. זי שרייבט צ. א.:

די סאָוויעטען־מאַכט — דאָס דאַרף מען אָנערקענען אָהן בעוואָרעניש — האָט געלעזט דאָס פּראָבלעם, אַרום וועלכען עס קומט איצט פאַר דער קאַמף פון דער פרויען בעוועגונג אויף מערב. די מאַכט האָט אָנערקענט דער פרוי גלייכע רעכט מיט דעם מאַן. זי האָט איינגעפיהרט גלייכע בעהאַלטען פאַר דער זעלבער אַרבייט. אויפ'ן גאַנצען שטח פון סאָוויעטען־פערבאַנד קאָן נישט די אַרבייט פון דער פרוי זיין ביליגער איידער די אַרבייט פון מאַן. פערשטעהט זיך, אין די זעלבע קאַטעגאָריעס פון אַרבייט און ביי די זעלבע קוואַליפיקאַציעס.

אין סאָוויעטען־פערבאַנד זעהט מען פרויען, וואָס זענען בעשעפטיגט אין אַזעלכע צווייגען, וועלכע זענען פאַר זיי אין אַנדערע לענדער אינגאַנצען נישט צוגענגליך. די פרוי קאָנטראָלירט די בילעטען ביים אַריין און אַרויסגאַנג אויף די וואָקזאַלען, זי איז קאָנדוקטאָר אויף די באַהנען און אין די טראַמוואַיען, זי ערפילט דעם דינסט פון מאַשינען־פיהרער, זי הויבט זיך אויף די רושטאָוואַניעס פון פילשטאָקיגע געביידעס, וואו זי ערפילט פערשידענע אַרבייטען, זי ברוקירט די גאַסען, נעהמט אַ מאַסען־אַנטייל אין לופטפיהען (אין איין יאָהר האָבען אין קיעוו 260 פרויען בעקומען דיפּלאָמען פון לופט־פליהערינס און די לופט־פליה שולע ציילט 800 קורסאַנטען) די פרוי אַרבייט אַלס אינסטרוקטאָרקע אין מיליטער־שולען (אַ סברה, אַז זי בעניסט אין די שולען פון אַ גרויסען אויטאָריטעט און מען פאָלגט איהר), זי טרעט אַרויס אַלס פּראָקוראָר אין גרויסע פּאָליטישע און קרימינעלע פּראָצעסען, זי איז אינזשיניער, אַרכיטעקטאָר, אַגראָנאָם, מיליציאָנט, מיט איין וואָרט — פאַר איהר איז צוגענגליך יעדע בעשעפטיגונג.

אין דעם וואַרט־זאַל פון באַהן־וואָקזאַל פערהאַלט די פרוי עפּעס אַ מאַנספּערשוין. דאָך וויל ער אַרויסגיין מיט כוח. זי פערשטעלט איהם דעם וועג מיט די ווערטער: „בירגער פאָלגט דעם געזעץ! ער ענטפערט מיט עטליכע טראַדיציאָנעלע נישט צענזורעלע אויסדרוקען. עס הויבט זיך אָן אַ האַמפּעריי. דעם אינצידענט ליקווידירט דער באַהןזשאַנדאַר.

די אויטאָרקע פון רעפּאָרטאַזש האָט אין מאָסקווע געהאַט אַ געשפּרעך מיט אַן אָנגעזעהענער פרויען־טוערין וועגען פּראָסטיטוציע אין סאָוויעט־רוסלאַנד. די טוערין האָט ערקלערט:

פּראָסטיטוציע — אָט די ערשיינונג איז ביי אונז נישטאָ. די רעגלאַמענטאַציע האָט אויפגעהערט מיט'ן מאָמענט, ווען עס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען די דעקלאַראַציע וועגען די רעכט פון אַרבייטענדיגען מענשען. פּראָסטיטוטקעס, וועלכע מען האָט נישט געקאָנט אויסבעסערען, האָט מען אַריינגעגעבען אין קאָנצענטראַציע־לאַגערען. אָבער די גאַנצע שאַרף פון רעפּרעסיע איז געווענדעט געוואָרען געגען די אינהאַבער פון שאַנד־הייזער און געגען די סוטענערען און אַלפאָנסען.

אין ווייטערדיגען גאַנג פון קאַמף מיט פּראָסטיטוציע האָט מען אַרויסגעגעבען פעראָרדנונגען, וועלכע האָבען אָפּגעהיט די פערדינסטמעגליכקייטען פון איינזאַמע פרויען, פון היימלאָזע מיידלעך, פון פרויען מיט קליינע קינדער. אַרויסגעהענדיג פון דער הנחה, אַז קעמפען דאַרף מען געגען דער פּראָסטיטוציע און נישט געגען די פּראָסטיטוטקעס, האָט מען געגרינדעט צום לעבען אינסטיטוציעס, וועלכע האָבען געהאַט דעם ציל צו קעמפען געגען ווענערישע קראַנקהייטען אַזוי גערופענע פּראָפילאַקטאָריעס. אַ חוץ דעם איז אַנטוויקעלט געוואָרען אַ גרויסע אַקציע מיט'ן ציל אויפצוקלערען אויפ'ן געביט פון געשלעכטס היגיענע, עס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ גרויסע פּאָפּולערע ליטעראַטור, דאָס אַלץ און פערשידענע אַנדערע אופנים פון פּראָפּאַגאַנדע האָבען גענוגענד אויפגעקלעהרט די בעפעלקערונג. די דערמאָנטע פּראָפילאַקטאָריעס האָבען, נאָכ'ן אויסהיילען די קראַנקע פרוי, איהר געגעבען אַ היים און האָבען איהר צוגעוואוינט אין משך פון אַ יאָהר צו רעגולערער אַרבייט און פערדינסט דורך אַרבייט. די אויסגעהיילטע פיזיש און מאָראַליש, נאָכ'ן בעקומען אַרבייט, אַ שטייגער, אין אַ פאַבריק, פלעגען זיך אומקעהרען צו דער געזעלשאַפט.

עס איז אַ פאַקט, האָט די פרוי בעענדיגט, קיין פּראָסטיטוציע איז ביי אונז נישטאָ, און אויב עס זענען נאָך וואו נישט וואו פאַראַן פּראָסטיטוטקעס, זענען דאָס דעמאָראַליזירטע טעכטער פון די ־מאָליגע פערמעגליכע קלאַסען, טעכטער פון אַדעל. און אויף זיי לייגט נישט די סאָוויעטען־מאַכט קיין בעזונדער געוויכט.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעציאַליסט פאַר הויט= און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרט, אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.

בעזונדערע וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 20 מערץ
כב אדר תרצ"ג

זון-אויפגאנג 5.47
זון-אונטערגאנג 5.43

די נעכטיגע פילסודסקי-פייערונג

איז אדורך אין לאדז זעהר אימפאזאנט

(2) לויט דעם פריהער צוגעגרייטען פלאן זע-נען נעכטען אין לאָדז מיט בעזונדערען פראַכט אָ דורכגעפיהרט געוואָרען די פייערונגען פון דעם מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי'ס נאָמענסטאָג.

די גאַנצע שטאָט איז דעקאָרירט געווען מיט פעהנער.

עס זענען פאָרגעקומען גאָטעס-דינסטען אין קאָשטשיאָלען, שולען און קירכעס.

שפעטער איז פאָרגעקומען די מיליטער-דע-פילאַדע, דער מאַרש פון פּאָליציי, פייערלעשער, פ. וו. א. אַז. וו.

אין אָוונד איז פאָרגעקומען אַ גרויסע אַקאַ-דעמיע אין דער פילהאַרמאָניע.

* * *

אין דער מיליטער-דעפילאַדע האט זיך אויך בע-טייליגט דער יודישער לעגיאָן א.נ. פון בערעק יאָסע-לעוויטש אונטער דער אָנפיהרונג פונ'ם קאָמענדאַנט מײַזלער.

אין דער אַלטשטעטישער שוהל

איז נעכטען פאַרמיטאָג איינגעאָרדענט גע-וואָרען אַ תפילה לכבוד דעם נאָמענסטאָג פון מאַר-שאַל יוזעף פילסודסקי. די שוהל איז געווען איי-בערפול מיט מענשען.

צו דער תפילה זענען געקומען פאָרשטעהער פון דער וואָיעוואָדזטווע, פון סטאַראָסטווע, פון ד.אָ.ק., פון קרייז-געריכט, פון דער פינאַנץ-קאַמער און אַז. וו.

ס'זענען אַנוועזענד געווען אויך דאָזאָרעס, פרנסים און געזעלשאַפטליכע יודישע טוער.

עס האָט זיך אויך בעטייליגט אַב'אָפטיילונג פון בערעק יאָסעלעוויטש-לעגיאָן מיטן'ן קאָמענדאַנט מײַזלער בראָש.

די תפילה האָט אָפגעריכט דער חזן מיט'ן כאָר און פרעזעס מינצבערג האָט געהאַלטען אַ רעדע וועגען דער בעדייטונג פון טאָג.

דאַן האָט דער מיליטער-ראַבינער גאָלדשפּיין אָפגעריכט אַ תפילה מיט די יודישע זעלנער פון לאָדזער גאַרניזאָן.

* * *

אין דער סינאַגאָגע

אויף קאָשטשושקי-גאָס איז אָפגעריכט געוואָרען אַ גאָטעסדינסט פאַר די יודישע שילער פון די מי-טעל-שולען. ס'זענען אַנוועזענד געווען די שי-לערינס און שילער פון די יודישע גימנאַזיעס און אַנדערע שולען.

וועגען דער בעדייטונג פון טאָג האָט גערעדט ד"ר ברוידע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: מ. קאַצפער-קיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקעוויטש (קאָפּער-ניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פּיעטריקאָווער 25) וו. סאַקאָלעוויטש און שאַט (פּשעיאַזד 19), מ. לי-פּיעץ (פּיעטריקאָווער 193), ריכטער און לאַבאַדא (11 ליסטאָפּאַדא 86).

שיכורים אין א טאַנץ-זאַל

(2) עהערנעכטען אין אָוונד האָבען זיך עטליכע שיכורים כוליגאַנעס בעמיהט אַריינצוקריגען אין ס. ריבאָווסקי'ס טאַנץ-זאַל (מאָניושקי 3).

אזוי ווי ריבאָווסקי האָט זיך אָפּגעזאָגט זיי אַריינצולאָזען, און צו געבען געלד אויף בראַנפען, זענען זיי אַרויס אינדרויסען און אויסגעהאַקט עט-ליכע שויבען.

דערנאָך גלייך זענען זיי ענטלאָפען.

אויף אב'אמת און אויף צו כלומר'שט

שרעקליכער זעלבסטמארד פון א יודיש מיידעל. — אנ'אנדער מיידעל מאכט בלויז דעם אנשטעל, אז זי גייט זיך סמ'ען

(א) נעכטען איז אין אַנדזשעיעוו הינטער לאָדז געשעהען אַ שרעקליכע משפחה-טראַגעדיע:

זייט עטליכע וואָכען האָט דאָרט געוואוינט די 21-יעהריגע פרידאַ בעקער (שטענדיג געוואוינט אין לאָדז אויף ראַבעטאַ גאַס 6),

לעבען האָט זי געלעבט בשלום מיט איהר פאָ-טער, וועלכער האָט זי געצוואונגען צו פאַהרען האַנד-לען.

זייענדיג ווייט פון די עלטערען האָט דאָס מיי-דעל דערווייל פעפיהרט אַ שטיקעל נעהנטערע באַקאַנטשאַפט מיט אַנ'אַרטיגען יונגערמאַן.

אַז דער אַלטער בעקער האָט זיך וועגען דעם דערוואוסט איז ער אַראָפּגעקומען קיין אַנדזשעיעוו און מיט אַ שטעקען גוט אויסגעמקלט די טאָכטער.

פאַר גרויס צער פערדרוס און חרפה האָט דאָס מיידעל זיך בעגאָסען מיט נאַפט און אונטערגע-צונדען...

פייערלעשער און דאָקטוירים האָבען שוין מיט איהר גאָרנישט געקאָנט אויפטון, און דער סוף איז געווען, אַז פון די שרעקליכע בראַנד-וואונדען איז זי געשטאָרבען אין שפּיטאָל.

* * *

(2) לחלוטין אַנ'אַנדער מעשה האָט נעכטען פּאַסירט אויף פּילסודסקיעגאָ - גאַס.

לעם נומער 47 האָבען דורכגייער בעמערקט, ווי אַ יונג מיידעל נעהמט אַרויס פון אונטער דעם טיכעל אַפּער אַ פלעשעלע יאָדינע און טראָגט עס צו צום מויל. די דורכגייער פערשטייט זיך, האָבען איהר דערין געשטערט.

איז דאָס מיידעל אַוועק מיט אַ פּאָר שריט ווייטער, און די סצענע האָט זיך איבערגעחזרט אויפ-סניי...

דאָ האָבען שוין מענשען צוגערופען אַ פּאָלי-ציאַנט און אַרויסגערופען פּאָגאָטאָוויע, מיינענדיג, אַז דאָס מיידעל האָט זיך טאַקי געסמ'ט.

פּאָגאָטאָוויע האָט אָבער פעסטגעשטעלט אַז עס הויבט זיך גאָר נישט אָן — דאָס מיידעל מאַכט עס אויף צו כלומר'שט:

מ'האָט זי אויסלעגיטימירט, און ס'האָט זיך אַ-רויסגעוויזען אַז זי איז די 16-יעהריגע יאַנינאַ פראַנצוז (דרעוונאָווסקאַ 49). וועלכע האָט נאָך אַ מחלוקת מיט די עלטערען בעשלאָסען צו סימולירען אַ זעלבסטמאָרד.

מ'האָט זי אָפּגעגעבען אונטער דער אויפזיכט פון איהרע עלטערען.

* * *

(2) אויף וואשעשניענסקאַ 105 האָט אויסגע-טרונקען אַ גרעסערע דאָזע עסיג-עסענץ די 43-יעהריגע קאַטאַשינאַ מאַלעצקאַ.

אין אַ געפעהרליכען צושטאַנד האָט מען זי אָפּ-געפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

די סיבה פונ'ם טראַגישען שריט איז נישט פעסטגעשטעלט.

ד"ר גערשוניס רייזע-רעפּארטאזש

וועגען פאלעסטינא

דער בעקאַנטער עקאָנאָמיסט און „יוואָ"-טוער ד"ר י. גערשוני פון וואַרשאַ, האָט געלייענט אַ זעהר אינטערעסאַנטען רייזע-רעפּאָרטאַזש וועגען פּאַלעסטינע, אין זאַל פון שטאָט-ראַט.

דער רעדנער הויבט אָן מיט אַ קורצע כאַ-ראַקטעריסטיק ווי אַזוי עס האָט זיך אָנגעהויבען די ערשטע אויפבוי פּרוּוון פון פּאַלעסטינע.

ווען דער באַראָן ראָטשילד האָט פאַר דער מלחמה אַריינגעלעגט 90 מיליאָן גאָלדענע פראַנק אין די ערשטע קאָלאָניעס האָט קיינער נישט גע-וואוסט, אַז היינט וועלען די 100 דונאַמ'ס זאַמ-דיגער באָדען, וואָס די קאָלאָניסטען האָבען בע-אַרבייט וועלען ווערען די בליהענדסטע פעלדער און גערטנער און פערזיכערען דעם מאַטעריעלען יסוד פון אַ סך טויזענדער באָדענלאָזע יודען פון רוסלאַנד און אַנדערע לענדער.

כאַראַקטעריסטיש אַז „זכרון יעקב" איז אָפּגעזונדערט אין איהר צוזאַמענלעבען מיט די אַראַבער. די דאָרטיגע קאָלאָניסטען אַלס יודישע עפענדיס, וואָס בעשעפטיגען בלויז אַראַבישע באַ-טראַקעס, און אַ יודישער אַרבייטער ווערט נישט צוגעלאָזט צו קיין שום אַרבייט.

דער רעדנער שטעלט זיך אָפּ ספּעציעל וועגען „עמק יזראעל" און די לעגענדאַרע ראָל פונ'ם אַמאָליגען „גדוד העבודה" האָט אָפּגעשפּילט אין יודישען אַרבייטער-לעבען. מען מוז אונטער-שטרייכען דעם זעלטענעם מאָמענט, אַז דאָס פרידליכע צוזאַמענלעבען צווישען יודען און אַראַ-בער האָט מען געמיינט וועט קומען מצד דעם פּראָלעטאַריאַט פון ביידע פעלקער.

יאַצט לאָזט זיך בעמערקען שטאַרקע סמנים, אַז די יודישע און אַראַבישע אינדוסטריעלער וועלען קומען צו אַ הסכם אויפ'ן עקאָנאָמישען געביט און דאָס וועט ברענגען אַ בערוהיגונג אויף די צוהיצטע נאַציאָנאַליסטישע געמיטער פון ביידע פעלקער. חיפה גיט אויסזיכטען צו ווערען איינע פון די גרעסטע שטעט אין פּאַלעסטינאַ. חיפה וועט אויך ווערען דאָס אינדוסטריעלע ווינקעל אויפ'ן אָריענט.

פּאַלעסטינאַ ווערט בעהערשט פון אינטער-נאַציאָנאַלען קאַפּיטאַל, וואָס וועט אויפצווינגען זיין הערשאַפט, אַזוי, אַז דאָס לאַנד וועט אין דער נאָהענטסטער צוקונפט, אַנ'אַנדער פּאָליטיש און עקאָנאָמיש פּנים בעקומען.

אַ גאַנצען-סעהרער אין תל-אביב רייענט סאַ-קע אַ „דבר" אין מיטען נאַס. דער יודישער אַר-בייטער איז טאַקע דער הויך-קוואַליפיצירטער. „עמק ישראל" איז געוואָרען אַ מוסטער קאָלאָניע פאַר 2500 אַרבייטער, אָבער – מיטן אַראַבישען אַרבייטער האָט די מעהרהייטס-פּאַרטיי „מפאי" נאָך נישט בעוויזען אויפצושטעלען דעם איינהייטס-בונד, וואָס דאָס זאָל פערשטאַרקען דעם פּאָליטי-שען און עקאָנאָמישען אַנועהן פון פּאַלעסטינער פּראָ-לעטאַריאַט. ד"ר גערשוני האָט זיך אויך אָפּגעשטעלט אויף דער ראָל וואָס עס שפּילען די ביכאַרישע, תימנישע און ספרדישע יודען אינ'ם יודישען לעבען אין לאַנד.

דער רעדנער פערענדיגט מיט אַ גרויסען עקאָנאָמישען אַנאַליז פון די פּאָליטישע אידעאָלאָ-גיעס פון די יודישע אַרבייטער-פּאַרטייען, וואָס ווירקען צווישען פּראָלעטאַריאַט אין פּאַלעסטינאַ.

רוהיגער פערלויף פונ'ם שטרייק

נעכטען זענען נישט פארגעקומען קיין בעראטונגען פון די שטרייק-קאמיסיעס

(2) נעכטען איז סיי אין לאָדז, סיי אויף דער פּראָווינץ געווען פולשטענדיג רוהיג.

מחמת דער פּילסודסקי-פייערונג זענען נעכ-טען נישט פאָרגעקומען בעראַטונגען פון די שטרייק-קאָמיסיעס.

צוליבן נעגאַטיווען רעזולטאַט פון דער וואַר-שאווער קאָנפערענץ, האָבען די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען אין פּאַביאַניץ אָנגעהויבען די צוגריי-טונגען צו פּראָקלאַמירען אַ גענעראַל-שטרייק, וואָס זאָל אַרומנעהמען אַלע צווייגען פון דער פּאַביאַני-צער אינדוסטריע.

קאנסולאט פון לעטלאנד אין לאדז

אין אונזער שטאָט איז איצט צוגעקומען אַ נייע קאָנסולאַרישע פערטרעטונג: אין לאָדז איז געעפענט געוואָרען אַ קאָנסולאַט פון דער לעטלענדישער רע-פּובליק מיט די רעכט פון אַ גענעראַל-קאָנסולאַט. אַלס ערען-קאָנסול האָט די לאַטווישע רעגירונג בעשטימט דעם לאָדזער בירגער, דיר. יוזעף ווייס-פעלד, וועלכער איז גוט בעקאַנט אין די ווירטשאַפט-ליכע און געזעלשאַפטליכע קרייזען פון אונזער שטאָט.

קאָנסול ווייספעלד האָט געהאַלטען פאַר הײַנ'-טיגען פּאַסט זיין ערשטען שריט צום קאָנטאַקט מיט דער לאָדזער געזעלשאַפט אַלס קאָנסול פון אַ פריינדלי-כער מלוכה צו מאַכען דורך דער פּרעסע. צו דעם צוועק האָט ער איינגעאָרדענט זונטאָג אין די זאַלען פון טיוואָלי אַנ'אויפנאַהמע פאַר די פאָרשטעהער פון דער פּרעסע. צו דער אויפנאַהמע איז אויך געקומען דער ערשטער סעקרעטאַר פון דער לאַטווישער גע-זאַנדשאַפט אין וואַרשאַ, ה' אַטור סטעגמאַניס.

קאָנסול ווייספעלד האָט בעגריסט די אַנוועזענדע זשורנאַליסטען און האָט אין זיין רעדע אָנגע-וויזען, אַז זיין אויפגאַבע וועט זיין מיט אַלע כוחות מיטצוהעלפען דער ווירטשאַפטליכער און קולטורעלער הערנעהנטערונג צווישען לעטלאַנד און דער גרויסער פּוילישער אינדוסטריע-שטאָט לאָדז.

עס האָבען דאַן גערעדט עטליכע פון די אַנוועזענדע רעדאַקטאָרען. רעד. אַלטאַשעוסקי און פּרעזעס רעד. גומקאָוסקי, האָבען זיך אָפּגעשטעלט אויף דער פריינדשאַפט צווישען פּוילען און לעט-לאַנד, וועלכע איז שוין געוואָרען טראַדיציאָנעל.

רעד. לאַזאַר פוקס האָט אָנגעוויזען אויף דעם בעזונדערען אינטערעס פון דער יודישער געזעל-שאַפט און פון דער יודישער פּרעסע צו לעטלאַנד, ווייל דאָרט געפינט זיך אַ גוט אָרגאַניזירטער יודי-שער קיבוץ, וועלכער האָט דערגרייכט אַ הויכען מצב פון קולטור אַ דאַנק דעם, וואָס אין לאַטוויע האָבען די יודען בעקומען אויטאָנאָמיע. אויב עס זענען געמאַכט געוואָרען פּרוּבען די אויטאָנאָמיע פון די מינדערהייטען צו בעגרעניצען, זענען דאָרט פער-האַן שטאַרקע פּראָגרעסיווע כוחות סיי צווישען די לעטלענדער, סיי ביי די יודען און די אַנדערע מינ-דערהייטען צו פערטיידיגען זייערע רעכט.

עס האָבען נאָך גערעדט סעקרעטאַר ה' סטעג-מאַניס, די רעדאַקטאָרען צערבע, קעמפּנער, דאַנ-בער, יאַגאָשעוסקי, וואַלטינסקי און בולוס.

די אַנוועזענדע פּרעסע-פאָרשטעהער האָבען איב-איינעם מיט די פערטרעטער פון לעטלאַנד פערבראַכט אין אַ לעבהאַפטיגען שמועס עטליכע שעה און האָ-בען אַרויסגעטראָגען דעם איינדרוק, אַז אין לאָדז איז געשאַפען געוואָרען אַ נוצליכע פּאָזיציע, וואָס קאָן האָבען אַ בעדייטונג אויך פאַר דעם ווירטשאַפט-ליכען לעבען פון אונזער שטאָט.

דער נייער קאָנסולאַט געפינט זיך אויף פּיעט-ריקאָווער 81.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע"

ארט. לייטונג: משה ליפמאן.

היינט, מאנטאג, 9 אוונט גרויסע פאפולערע פארשטעלונג

פרייזען פון 49 גר. ביז 1.70 ערשטע רייהע

בראוואָ! בראוואָ! פאַר אונזערע ליבע געסט, די פּלאַם-פיערדיגע סוברעטין

גיזי היידען שלאָגט דעם רעקאָרד אין דער הויפטראָל

די קאמעדיאנטקע

און שלמה פריזאַמענט אין דער ראָל „חייקל שדכן" אין דער פּרעכטיגער אָפּערעטע

די בלומען-קעניגין צוזאַמען מיט אונזער קינסטלער-אַנ-סאַמבל: פרויען: א. ליפּאָווסקאַ, זיסל גירל, מ. פּאָזנאַנסקאַ. מענער: מ. שאַדאָווסקי, י. גרינשפּאַן, י. רייגלאַס, ש. קאָן, מ. פּאָזנאַנסקי, מ באַלבירנקי.

בעזוכט די הייגטיגע פארשטעלונג. —::— ביז פרייטאָג, ד. 24-טען ווערט נישט געשפּילט.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר

אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)

טעל. 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשעוו

פון 10-11 און 2-3 נאָכמ.

וועגען האנדעל מיט פלייש-ארטיקלען

א פעראָרדנונג פונ'ם לאָדזער קרייז-סטאראסטע

(2) די לאָדזער קרייז-סטאראָסטווע האָט אַרויסגעגעבן אַ פעראָרדנונג צו די פּאָליציי-אָרגאַנען וועגן רעגולירען די פּערקויפס-ערטער פון פלייש און פלייש-אויסאַרבייטונגען אינ'ם לאָדזער קרייז.

לויט דער דאָזיגער פעראָרדנונג ווערט פער-וועהרט דער האַנדעל מיט פליישוואַרג אויף יאַרי-דען, מערק,ביידלעך, גאַסען, הויפען און הייזער.

נאָר אין אויסנאַהמס-פאַלען וועלען אַרויס-געגעבן ווערען ספּעציעלע ערלויבענישען אויף האַנדלען אויף אַזאַ אופן. דערביי וועלען אָבער אָפּגעהיטען ווערען א רייהע כּללים פון סאַניטאַרישען כאַראַקטער, וואָס זענען אָנגעגעבן אין דער פעראָרדנונג.

די ביאַליק-פייערונגען

פון די דריי יודישע גימנאַזיעס אין לאָדז

צום 60-יעהריגען געבורטס-טאָג פון גרעסטען העברעאישען דיכטער חיים נחמן ביאַליק האָבען די דריי יודישע גימנאַזיעס אין לאָדז, איינגעאָרדנט 2 הערליכע פייערונגען אין היגען שטאָטישען טע-אַטער.

איין פייערונג איז פאָרגעקומען פאַר עלטערע שילער און שילערינס פון די דריי גימנאַזיעס און פאַר זייערע עלטערען. די צווייטע פאַר די יונגסטע שילער און שילערינס.

ביידע די דאָזיגע פייערונגען זענען געווען אַדורכגעזאַפּט מיט קולטור און עסטעטיק און שעהנ-קייט. די פּראָגראַמען זענען בעשטאַנען פון געזאַנג און פון אינסצעניזירונגען פון ביאַליקס לידער.

די פייערונגען האָבען צוגעצויגען סיי דעם ערשטען טאָג און סיי דעם צווייטען טאָג אַ גרויסען עולם שילער און עלטערען, ס'זענען אויך אנוועזענד געווען אַלע לעהרער פון די דריי גימנאַזיעס מיט די דירעקטאָרען פערעלמאַן, ריגער און בראַנד-שטעטער.

די אינסצעניזאַציעס און איינשטעלונגען אין דער פרויען-גימנאַזיע זענען אַדורכגעפיהרט געוואָ-רען דורך די לעהרער פרל. שפירט און יחיאל ראָזענצווייג. אין דער צווייטער גימנאַזיע דורך ד״ר עק און לובאשיצקי. אין דער ערשטער גימנאַזיע דורך פרוי זעלוויאַנסקאַ און ד״ר פּאָליאַק.

ווען מ'טרעט צו אָפּשאַצען די בעזונדערע ווערק, וואָס זענען אויסגעפיהרט געוואָרען קען מען עס טון נאָר מיט איין לויב-געזאַנג, אָנהויבענ-דיג מיט „מעשה ילדות" און אָנגעבויגט פאַר די קלענ-סטע שילער און ענדיגענדיג מיט „למנצח על המחו-לות" פאַר די עלטסטע איז יעדע בעזונדער זאַך געווען אַדורכגעדרונגען מיט אַזוי פיל זאָרגפעל-טיגקייט, פּרעציזקייט און שעהנקייט, וואָס בעווייזט נאָר ווי גרויס עס איז די זאָרג פאַר שעהנקייט און קולטור אין די דערמאָהנטע דריי גימנאַזיעס.

פון די דאָזיגע צוויי פאַרשטעלונגען האָבען זיך אַרויסגערוקט עטליכע זעהר פעהיגע שילער, וואָס האָבען פשוט ענטציקט מיט זייערע אויפטריטען.

יעדע אויפפיהרונג איז געווען אַ האַרמאָניע פון שפּראַך, שפּיל, טאַנץ און מוזיק, דאָס זענען געווען די געלונגענסטע אויפפיהרונגען נישט נאָר אין שילער-קרייזען, נאָר אַפילו אין שטענדיגע טע-אַטערס.

די טענץ האָט איינגעשטעלט פרל. קאָן מיט'ן אויסגעצייכנטען כאָר האָט אָנגעפיהרט פּראָ-פעסאָר פּיוּישעס.

דער טראַדיציאָנעלער ארטיסטען-טאָג

מיטוואָך קומט פאָר אין לאָדזער יודישען טע-אַטער דער יעהרליכער יום-טוב, דער גרויסער „אַר-טיסטען-טאָג". עס זענען מאָביליזירט געוואָרען אַלע אַרטיסטען, וואָס געפינען זיך אין לאָדז, און מו-זיקער. אַלע האָבען זיך פעראייניגט צו פייערען דעם אַרטיסטען-טאָג נאָר אין איין טעאַטער. דערביי איז אויסגעקליבען דאָס שעהנסטע טעאַטער „סקאַלא" אַנטייל וועלען בעהמען איבער 100 קינסטלער. געשפּילט וועט ווערען דראַמען, קאָמעדיע, רעוי, קאָנצערט. עס איז צו האָפען. אַז די לאָדזער טעאַטער-ליבהאָבער וועלען וויסען ווי צו שאַצען אַזאַ אָוועגד, בפרט, ווען עס געהט לטובת דעם יודישען אַרטיסט. און מאַסענווייז אַנטיילנעהמען אין אַקטיאָרישען יום-טוב.

דאָראַ סקורי אין לאָדז

די בעריהמטע אָפּערן-זינגערין, דאָראַ סקורי (שקורניק) איז בעכטען געקומען צו גאַסט קיין לאָדז צו איהר משפחה.

די קינסטלערין איז אַ לאָדזערין.

זי האָט געענדיגט דעם געזאַנג-שטודיום אין איטאַליען, וואו זי איז דעם לעצטען יאָהר אויפגע-טראָטען אין די בעסטע אָפּערען אין די הויפּט-ראָלען, און איז אויפגענומען געוואָרען מיט בע-גייסטערונג דורך די גרעסטע מוזיק-קענער.

אויפגעטראָטען איז זי צ.אַ. אין „טאַנהייזער", „טראַוויאַטאַ", „מאַדאַם בעטערפליי", „ציגאַנעריע" און אַנדערע.

מיר זענען זיכער, אַז די געפייערטע קינסט-לערין וועט זיך אויך לאָזען הערען אין לאָדז.

גיזי היידן און ש. פריזאַמענט אין פילהאַרמאָניע

דאָס פּרעכטיגע אָפּערעטן-פּאָרל גיזי היידן און ש. פריזאַמענט, וועלכע טרעטען אויף אין פיל-האַרמאָניע צוזאַמען מיט משה ליפּמאַנ'ס אַנסאַמבל האָבען געוואונען דעם עולם מיט שטורם אין דער אָפּערעטע „די בלומען-קעניגין".

היינט ווערט געגעבען אַ פּאָפּולערע פאָר-שטעלונג. פרייזען פון 49 גר. ביז 1.70 עס איז ראַטזאַם צו בעזוכען די היינטיגע פאָרשטעלונג. ווייל ביז פרייטאָג דעם 24 מערץ ווערט נישט גע-שפּילט.

„כלאַדניאַ וולאַסקאַ"

פּיעטריקאָווער 74

די ערשטע פּרעמירטע לאָדעט-אויסאַרבייטונ-גען אַ. ב. „כלאָדניאַ וולאָסקאַ", פּעטריקאָווער 74, טעל. 19025, איז נאָך אַ גרונדליכער רעמאָנט און פערגרעסערן דאָס לאָקאַל, ווי אויך דאָס איינפיהרען די לעצטע היגיענישע פאָרשריפטען, גע-עפענט געוואָרען און עמפעהלט די גוט-בעקאַנטע ערשטקלאַסיגע קוואַליטעטען לאָדעס פון אַלע סאָר-טען צו ערמעסיגטע פרייזען. די לייטונג פון דער פירמע געפינט זיך אין די הענד פון אינהאַבער דאַל אָסט סאַראַוויקאַ, וועלכער האָט זיך דורך דרייסיג יאָהר פאַרשאַפט דעם צוטרוי פון די ברייטע מאַ-סען אין אונזער שטאָט. און האָט אויך אין דער איצטיגער סעזאָן צופרידענשטעלען די בעוועגער.

היינט אקאַדעמיע פון „אגודת-ציון"

זייט אַ געוויסע צייט עקזיסטירט אין ראַיאָן פון אַלט-שטאָט אַן אָפּטיילונג פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע „אַגודת-ציון". אין משך פון דער קור-צער צייט פון איהר עקזיסטענץ האָט די „אַגודת-ציון" שוין בעוויזען צו אָרגאַניזירען די ציוניסטישע מאַסען אין יענעם ראַיאָן און צו פיהרען אַן אינטענסיווע טעטיגקייט. לעצטענס איז די „אַגודת ציון" איבערגעטראָגען געוואָרען אין אַ נייעם לאָקאַל, וואָס וועט געוויס מיטהעלפען צו פערשטאַרקען איהר טעטיגקייט און פיהרען אַ נאָרמאַלע אַרבייט אויף אַלע ציוניסטישע געביטען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער עפענונג פון נייעם פעראיינס-לאָקאַל אָרדענט איין דער „אגודת-ציון" (היינט, מאָנטאָג, אַ פייערליכע אַקאַדעמיע מיט דער בעטייליגונג פון דעפּ. ד״ר ראָזענבלאַט, לאַזון. א. יאָעל, משה לימאַן א. א. אין פּראָגראַם איז אויך פאָרגעזעהען אַ ליטעראַריש-מוזיקאַלישער טייל מיט דער בעטייליגונג פון דער העברעאישער און יודישער סטודיע און אַ פערגרעסערטען שטרייך-אָרקעסטער.

טעאַטער „סקאַלא"
שרודמיעיסקאַ 15
גאַסטשפּילען פון טעאַטער
פעראייניגטע אַקטיאָרן
„פּ א ק ט"
אָנפיהרונג:
זיגמונט טורקאָוו
אַלעקס שטיין
אין די הויפּטראָלען:
אַבּרהם מאַרעווסקי
קלאַרא סעגאַלאָוויטש
געניאַ שליט
זיגמונט טורקאָוו
אַלעקס שטיין
היינט, 9 אָוונט פּאָפּולערע פאָרשט.
פרייזען פון 60 גר. ביז 2.20
צום 3-טן מאָל ש. אַנ-סקי'ס דראַמאַטישע לעגענדע
„ד ב ו ק"
הויפּטראָלען:
„מיראָפּאָלער צדיק" – א. מאַרעווסקי.
„לאה" – קלאַרא סעגאַלאָוויטש.
„חנן" – אַלעקס שטיין.
„משולח" – זיגמונט טורקאָוו.
מאָרגען, דינסטאָג, צום לעצטען מאָל
פאַרקויפטע
נשמות
פּיעסע אין 4 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג פון מ. פּעניאל און פ. נירוז, איבערזעצט און רעזש. פון מנחם רובין
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

מיטוואָך, דעם 22-טען מערץ
אַרטיסטען-טאָג אין
סקאַלא-טעאַטער
נאָר 1 מאָל אין יאָהר!
אַ מאָביליזאַציע פון אַלע אַרטיסטען, מוזיקער, ליטעראַטען, באַלעט און פּרעסע-לייט.
100 אַנטיילנעמער 100
5 גרויסע אָפּטיילונגען 5 —— פאַר 1 בילעט
אַלע ווי איינער, נעמען אַנטייל אין דעם גרויסען
אַרטיסטען-טאָג
1) דוכּוס פון אַלתר קאַציזנע, רעזשי א. מאַרעווסקי.
2) גרויסער מאַנטאַזש „אַראַראַט"-לייטונג מ. בראָדערזאָן
3) חובות פון באַנטשע, מוזיק – קאַמינסקי רעזשי מ. ליפּמאַן
4) קיבּוץ, מעשהלעך פון צמאַליבאַן און היינטיגען טעאַטער
5) אחרון אחרון! די באַנדע רעוו - קינסטלער ווער? אַלע!
בילעטען פון 90 גר. ביז 3.70
שוין צו בעקומען אין קאַסע פון סקאַלאַ-טעאַטער.

„סקאַלא"-טעאַטער

היינט — דער דיבוק

היינט אָוונד קומט פאָר אַ פּאָפּולערע פאָר-שטעלונג. עס ווערט געשפּילט צום דריטען מאָל ש. אַנ-סקי'ס דראַמאַטישע לעגענדע „דבוק" מיט אַבּרהם מאַרעווסקי אַלס מיראָפּאָלער צדיק, קלאַראַ סעגאַלאָוויטש אַלס לאה, אַלעקס שטיין אַלס חנן, זיגמונט טורקאָוו אַלס משולח.

לעצטע אויפפיהרונג פון די „פאַר-קויפטע נשמות"

מאָרגען, דינסטאָג, וועט אין „סקאַלא"-טעאַ-טער אויפגעפיהרט ווערען צום לעצטען מאָל די רעוואָלוציאָנעלע פּיעסע „די פערקויפטע נשמות".

די דאָזיגע פּיעסע פון די בעקאַנטע פראַנ-צויזישע דראַמאַטורגען מ. פּאַרניאל און נירוא בע-ריהרט די אַקטועלסטע פּראָבלעמען פון מאָדערנעם לעבען. זי איז מיט גרויס דערפאָלג אויפגעפיהרט געוואָרען ביי פולגעפּאַקטע טעאַטערן אויף אַלע איראָפּעאישע ביהנעס.

די הויפּט-ראָלען אין די פּיעסען פיהרען אויס די בעריהמטע אַרטיסטען: א. מאַרעווסקי, קלאַראַ סעגאַלאָוויטש, געניאַ שליט, זיגמונט טורקאָוו און אַלעקס שטיין. ס'איז צו דערוואַרטען, אז דאָס היגע טעאַטער-פּובליקום וועט נישט אַדורכלאָזען די גע-לעגענהייט צו זעהען די בעריהמטע אַרטיסטען צום לעצטען מאָל אין דער פּיעסע.

„געטראָפען אין פּינטעל"...

היינט - פּאָפּולערע פאַרשטעלונג אין „אררט"

היינט ווערט אין „אַראַראַט" געגעבען דער געמישטער פּראָגראַם פון 15 „שאָטען", א. נ. „גע-טראָפען אין פּינטעל".

אין דעם דאָזיגען פּראָגראַם ווערען פּרעזענ-טירט די הויפּט-שלאַגערס פון די לעצטע 3 פּראָ-גראַמען אינם היינטיגען סעזאָן און אין איהם פּראָדוצירען זיך אין זייערע גלאַנץ-ראָלען: מאַל-ווינאַ ראַפּעל, שיינע מרים, ליזאַ שלאָמבערג, לילי ליאַנאַ, שמעון דזשיגאַן, שמואליק גאָלדשטיין, דוד בירנבוים און יואל בערגמאַן.

„בר-כוכבא" אין „פּאָפּולאַרני"

אין טעאַטער „פּאָפּולאַרני" (אָגראָדאָוואַ 18) ווערען געמאַכט צוגרייטונגען צו דער אויפפיהרונג פון גאָלדפאַדענס „בר כוכבא" אין אַ נייער בע-אַרבייטונג פון י. שומאַכער. איבערזעצט פון צ. סטאַל.

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141 32.
נעהמט אָן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאָכמ. און פון 5–8 אָוונד, זונטאָג פון 9-11 בייטאָג.

גוט מאָרגען!

אוי, אוי, דירה-געלד!..

אָט אַ דאָס לידעל: „אוי, אוי, דירה-געלד", ווערט לעצטענס געזונגען אי פון די לאָקאַטאָרען, אי פון די ווירטסלייט. די ערשטע זינגען: אוי, אוי, דירה-געלד קען מען נישט צאָהלען, און די ווירטס-לייט זינגען — אַי, זינגען זיי, די ווירטסלייט!...

איז געגאַנגען אַ סדרה מעמאָריאַלען: די לאָקאַ-טאָרען-פעראיינען האָבען אָפּגעהאַלטען מיטינגען, מ'האָט אָנגענומען פּראָטעסט-רעזאָלוציעס, געשיקט דעלעגאַציעס און דער הער מיניסטער האָט צוגע-זאָגט...

מיט אַ שעה שפּעטער איז אַ צווייטע דעלעגאַ-ציע געפאָהרען קיין וואַרשאַ, צוגעשטעלט אַ מעמאָ-ריאַל מיט אַ „ווי-געשריי" פון די „אומגליקליכע" ווירטסלייט, וועלכע זענען נעבעך געש... געוואָ-רען מיט 3-שטאָקיגע מצבות, און דער הער מיניס-טער — האָט צוגעזאָגט...

די מעשה מיט יענעם רבין, וואָס האָט ביידע צדדים געגעבען גערעכט, און אַז די רביצין האָט איהם געפרעגט: היתכן? אַז דו גיסט ביידע גערעכט וועסט דו דאָך נישט בעקומען קיין פּסק-געלד — האָט דער רבי געענטפערט דער רביצין: — דו ביזט אויך גערעכט...

יאָ, אַלע זענען גערעכט, אַפילו אונזערע הער-רען דעפּוטאַטען זענען אויך גערעכט.

אַזוי פיהרט די ענדעציע אַ ביטערען קאַמף מיט דער סאַנאַציע — מ'איז זיך גרייט איינער דעם אַנ-דערען דורס צו זיין.

במה דברים אמורים? ווען איז דאָס אַלץ גע-רעדט געוואָרען? ווי לאַנג קעמפט מען? — ביז צו דער אייגענער קעשענע. ביי קעשענע-אינטערעסען שליסט מען בריודערליכקייט און מ'קישט זיך אין די פּיסקלעך.

אָט דאָס האָבען מיר געזעהען אויף דער לעצ-טער סיים-זיצונג, ווי די ענדעקישע דעפּוטאַטקע, מרת פּאָפּלאַווסקאַ, האָט געמאַכט קאָמפּלימענטלעך איהר ביטערען געגנער. דעם סאַנאַטאָרישען דעפּו-טאַט יורטשינסקי, ווייל... ווייל... ווייל ביידע זע-נען זיי נעבעך הויז-בעזיצער און ווי זאָגט עפּעס אַ ווערטעל: „ס'ליבע איז נעהנטער פון העמד" — און אַלע זינגען איצט דאָס לידעל: — אוי, אוי, דירה-געלד!...

אב—נעס.

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט
בראַנדאַזשן, גאָרסעטען, אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לייכטע פּלאַטפוס-איינלאַגען נאָך פוס-שמערצען אַלס נאָך גיפּס-אַבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פּיעטריקאָווער 119, טעל. 231-81.

ספארט-בעוועגונג

ס'איז געבליבען ביים אלטען!
צום אנהויב פון די פוסבאל-מייסטערשאפטען

דער סעזאן הויבט זיך אן, אין די קלובען האבען זיך פארענדיגט די אונטערהאנדלונגען מיט די שפילער און מיט אנדערע קלובען וועגען איבערגעבען אדער איבערנעהמען שפילער. די בערזע איז געשלאסען געווארען.

יעדע מאנשאפט איז קאמפלעטירט און! ווער זיך בעווייזען אויפ'ן גרינעם פעלד, נישט כדי צו בעווייזען וואס דער געגעבענער קלוב האט אין פערלויף פון יאהר אויסגעהאדעוועט און ערצויגען נישט דאס וואס פארא נייע יונגע כ'חות ער ברענגט צו די מייסטערשאפטען און וואס זענען צוגעגרייט געווארען דורכ'ן ספארט-פעראיין — נאר וועלען בעווייזען דאס וואס די ליטונג האט בעוויזען אויס-צוזוכען דורכן ווינטער, וועלכע שפילער אייגענע אדער פרעמדע האט זיך דער ליטונג איינגעגעבען צו „פראבערען" פאר זיך, כדי צו אימפאנירען, כדי צו געווינען פונקטען און... כדי צו מאכען קאסע...

אלץ איז געבליבען ביים אלטען. אמת, דורך דעם ווינטער זענען פארגעקומען אלגעמיינע פער-זאמלונגען אין די פעראיינען, אין דער פוסבאל-סעקציע, אין די פוסבאל-קרייז-פערבאנדען, אין דער ליגע און אין דעם פוילישען פוסבאל-פערבאנד אומעטום האט מען הייס דיסקוסירט, אומעטום האט מען זיך געקלאגט און ס'האט געהאלטען ביי קרי-זיסען, אבער אין קיין שום פון די דערמאנטע ער-טער האט מען חלילה נישט דיסקוסירט וועגען גע-זונד מאכען די בעציהונגען אין פוילישען פוסבאל-ספארט, וועגען א סוף מאכען צו פערבעהאלטענעם און האלב-יפענעם פראפעסיאנאליזם, מ'האט נישט דיסקוטירט וועגען ענדערן דעם סיסטעם פון צוגיין צום שפילען, נאר וועגען סיסטעם פון אויסשפילען די פונקטען. ס'האט זיך נישט געהאנדעלט וועגען דער ריינקייט פון דער ספארט-בעוועגונג, נאר וועגען דער גרויסקייט פון דער קאסע, און דאס האט דעצידירט. ס'איז נישט אזוי וויכטיג ווי אזוי די ליגע וועט אויסשפילען איהרע מעטשען, אדער ווי אזוי די אנדערע מייסטערשאפטען וועלען אדורכגע-פיהרט ווערען. ס'איז וויכטיג, אז אלץ איז געבלי-בען ביים אלטען.

און אין דעם דאזיגען ווירוואר, אין דער דאזיגער כאאטישקייט פון בעגריפען און ארגומענ-טאציעס שלעפט זיך מיט די יודישע פוסבאל-בעווע-גונג, אהן אנ'אייגענער דעה, אהן אנ'אייגענער שטע-לונג און פרינציפ, נאר מיטגעמאכט אלע שטיק פון די איבריגע.

אויך דא ביי דער יודישער פוסבאל-בעווע-גונג, איז אלץ געבליבען ביים אלטען. **S.**

די אקספארד-מאנשאפט ביים טרענינג, פאר דעם רודער-געיעג מיט דער מאנשאפט פון קעמברידזש

לאדזער באקס-קרייז-מייסטערשאפטען
הויבען זיך אן היינטיגען דינסטאג

די קומענדיגע וואך וועט דער לאדזער ספארט שטעהען אונטער'ן צייכען פון די אינדיווידועלע באקס-מייסטערשאפטען אין לאדזער קרייז. די דא-זיגע מייסטערשאפטען הויבען זיך אן דינסטאג און וועלען פערענדיגט ווערען זונטאג, דעם 26. ד. ח. די פינאל-באקסען וועלען פארקומען אין טעאטער „סקאלא".

די באקס-מייסטערשאפט וועלען זיין זעהר גוט בע-זעצט. ס'האבען זיך געמאלדען איבער 50 באקסער, ד. ה. צוויי מאל אזוי פיל ווי פאראיאהרען. די רשימה נעהמט ארום א רייה בעקאנטע נעמען פון די בעסטע לאדזער באקסער. אזוי האבען אנגע-מאלדען:

י.ק.פ. — פאוולאק, לעשטשינסקי, גראטשיקט, גראשאר, ספאדענקעוויטש, באביצקי, ניקאנאראוו, באנאשאק, אוווטשארעק, גארנצארעק, שטאהל I, שטאהל II, כמיעלעווסקי, ראמפיעש, קעמפא, קרענק.

גייער — וואיטשעכאווסקי, קרום, וואזשניא-קעוויטש, גאווין, ליפיעק, מייער.

ל.ק.ס. — קלימטשאק, קושיוואנסקי I, קושי-וואנסקי II, קוסטאש און פיעסטשינסקי.

אוניאן-טורינג — ביצער I, ביצער II, פראנק, מאן, בארנאוווסקי.

„ווימא" — וואלראב, צעגעלסקי און קדראס.

„זיעדנאטשאנע" — בזשענטשעק, מיכאלאק, סטאניקאווסקי, מארטשעווסקי און ראסלאוו.

„בר-כוכבא" — שימשעוויטש, וואלפאוויטש, ביאליסטאק, ווראוינסקי.

א חוץ דעם האבען נאך געמאלדען זייערע באקסער „קרושענדער", ס.ק.ס. און אנדערע קלובען.

„הכח" האט נישט געמאלדען איהרע באק-סער צו די מייסטערשאפטען.

וואס שייך קאנאזשעווסקי'ן דארף ער נישט, אלס פוילישער מייסטער זיך צו שטעלען, צו די קרייז-מייסטערשאפטען. ס'איז אבער גאך מעגליך, אז קאנאזשעווסקי וועט אנטיילנעהמען אין די מייסטערשאפטען. מיט גרויס שפאנונג ווערט ער-ווארט דער גורל פון די פאר, ווייל א גליק-ליכער צופאל קען זעהר פיל ברענגען, אויך דאס קאנטראלירען די וואגען פון די באקסער, קענען ברענגען פיל איבערראשונגען.

ווי מיר דערוויסען זיך אין דער לעצטער מינוט וועט שטאהל II נישט קענען אנטיילנעהמען אין די מייסטערשאפטען, ווייל ביי זיין לעצטער פערמעסטונג מיט „ארמין" האט ער זיך אויסגע-בראכען א פינגער און דער דאקטאר האט איהם פאר א חודש נישט ערלויבט אנטיילצונעהמען אין קיין פערמעסטונגען.

די פאראיאהריגע מייסטער זענען געווען: לעשטשינסקי, ספאדענקעוויטש, דיראן, קלימטשאק, פיסארסקי, כמיעלעווסקי, וואורם, קאנאזשעווסקי.

אויפטריט פון פראפעסיאנעלע באקסער אין לאדז

דער פאריזער אימפרעסאריא שידלא, וועל-כער וויילט איצט אין פוילען מיט זיין באקס-טרופע איז די טעג געווען אין לאדז און אונטער-האנדעלט מיט דער דירעקציע פון סקאלא-טעאטער וועגען איינארדנען אנ'אימפרעזע פון די פראפעס-סיאנעלע באקסער. די אימפרעזע זאל פארקומען די נאהנטסטע צייט. אין די פערמעסטונגען זאלען אנטיילנעהמען פאל יוט, קאנטאר, גורני און אויך די פריש-געבאקענע פראפעסיאנאלען פון ווארשע-ווער „מכבי" אנדערס און וויסאצקי.

ביליגערע אריינטריטס-בילעטען
אויף די היי-יעהריגע פוסבאל-מעטשען

אין צוזאמענהאנג מיט דעם איצטיגען קריזיס האט די פערוואלטונג פון ל. ז. א. פ. נ. פעסטגע-שטעלט פאלגענדע מינימאלע פרייזען אויף אריינ-גאנגס-קארטען אויף מעטשען וועגען די מייסטער-שאפטען אין פוסבאל.

אויף מעטשען פון קלאס „A" וועט טריבונע קאסטען 1,50 זל., ארייגאנג 1.00 און שילער-בילעטען 75 גראשען.

אויף מעטשען פון קלאס „B" 1 זל., 75 גר. און 50 גראשען.

מארש
לאדז—אלעקסאנדער—לאדז

אזוי ווי יעדעס יאהר ארדענט אויך היי-יאהר איין דער „סטזשעלעץ" אין צוזאמענהאנג מיט'ן געבורטס-טאג פון מארשאל פילסודסקי א מארש אויף א שטח פון 30 קילאמעטער זגערזש — אלעקסאנדער — ציגאנקא — לאדז.

פאר פרויען ווערט פאראויסגעזעהען א פער-קירצטער שטח פון 13 קילאמעטער אלעקסאנדער—נציגאנקא — לאדז. דער מארש וועט פארקומען דעם 26 ד. ה. דער סטארט וועט פארקומען פון באלו-טער מארק.

שווים-פערמעסטונגען פון לאדזער קרייז

דעם 2. אפריל ארדענט איין דער לאדזער לייכט-אטלעטישער קרייז-פערבאנד אין זגערזשער באסיין פערמעסטונגען מיט'ן אנטייל פון די בעסטע שווימער. די פערמעסטונגען וועלען פארקומען אויף פאלגענדע קאנקורענצען: 50 מעטער, 100 מעטער, שפרינגען פון טראמפאלין און שטאפעטען פאר מענער און פרויען.

ל.ט.ס.ג. — ווימא 0:3 (0:0)

ביידע מאנשאפטען זענען צוגעטרעטען מיט פאלגענדע שפילער:

ל. ט. ס. ג. — לאס, מיקאלאיטשיק, טריבעל, ברענדעל, פאגאדזשינסקי הילליג, ברעגמאן, פאיגט, בינעצקי, ווילדנער, פאלטשעווסקי.

ווימא — פאלקאווסקי, מאקובקא, זשאנעק יאקושעווסקי. באלדרזשאק, לענצקי, סטושעלטשיק, קאוואלעווסקי, לעטשמינסקי, פריק און אופטאס.

ווי מען זיהט פון דעם צוזאמענשטעל איז ל.ט.ס.ג. ארויסגעטרעטען פיל שטארקער ווי בעת'ן מעטש בעגען וו.ק.ס., אזוי, אז ל.ט.ס.ג. האט געוויזען איהרע געמאליגע נעגעל. זעהר גוט איז געווען דאס פערטיידיגונגס-דריטעל, פון וועלכען ס'האט זיך אמייסטען אויסגעצייכענט טריבעל.

די הילפס-ליניע מיט פאגאדזשינסקי'ן אין דערמיט איז געווען זעהר ארבייטסזאם און דער אנגריף, וועלכער איז געפיהרט געווארען דורך בינעצקי'ן האט זיך ערשט אויף ריכטיג צושפילט אין דער צווייטער העלפט, ווייזענדיג א רייה זעהר שעהנע קאמבינאציעס.

ווימא האט געשפילט כאאטיש אהן רעכנונג און כמעט אהן טרענינג. דער מעטש אליין איז געווען בעגוג אינטערעסאנט.

ריכטער איז געווען ה' רעטיג.

הכח — וו.ק.ס. 1:1 (0:1)
יודישע מאנשאפט האט נוטע שאנסען צו דער מייסטערשאפט

דער ערשטער ארויסטריט פון דער יודישער בעסטער מאנשאפט אין פוילען — פון לאדזער „הכח" האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטע-ריסירונג, נאך מעהר דערפאר, ווייל מ'האט גע-וואוסט, אז די יודישע מאנשאפט איז איצט פער-שטארקט געווארען מיט עטליכע זעהר גוטע שפי-לער. דעריבער האט דער פריינדשאפטס-מעטש צוגעצויגען א זעהר גרויס פובליקום און מ'קען שוין זאגען פאראויס, אז אלע מאנשאפטען וועלען זיך רייסען צו שפילען מיט א הכח טאקע צוליב דער קאסע.

דער פריינדשאפטס מעטש מיט וו. ק. ס. איז פאר הכח געווען דער ערשטער פרוב פון די כוחות, דער פרוב איז אויסגעפאלען גינסטיג, נאכ'ן נעכטיגען מעטש קען מען זאגען, אז הכח וועט שפילען א גאר בעדייטענדע ראל אין די היי-יעהריגע מייסטערשאפטען, די נייע שפילער האבען זיך ארויסגעוויזען פאר זעהר ווערטפולע שפילער, פון וועלכע די יודישע מאנשאפט וועט האבען נחת.

באלזאם, גאלדשטאטער, עהרענבערג און יאס-קעוויטש זענען פולווערטיגע שפילער.

הכח האט אנגעהויבען דעם מעטש מיט דער פולער מאנשאפט, די ערשטע מינוטען טרייבט „הכח" זיך צונויפצושפילען וואס גיט זיך באלד איין און די יודישע מאנשאפט נעהמט גלייך איבער די איניציאטיוו, ס'ווערען אדורכגעפיהרט א רייה זעהר שעהנע אנגריפען, פרעסער פערלירט זיך כסור אין קען נישט פערענדיגען קיין שום אקציע, ענדליך 10 מינוט פאר דער ערשטער העלפט, נאך א שעהנער קאמבינאציע פון סעגאל—עהרענ-בערג — פרעסער, שיסט דער לעצטער א טויע" פאר „הכח".

אין דער צווייטער העלפט שוואכט „הכח" אפ איהר מאנשאפט, פרובענדיג אריינצושטעלען עטליכע רעזערווו-שפילער, שוין אין דער צעהנטער מינוט נוצט נאלארסקי (וו.ק.ס.) אויס א מיספער-שטענדגיש ביי די הכח-שפילער און שיסט א שעה-טויער פאר זיינע פארבען. ביז צום סוף האט די איבערגעוויכט שוין הכח, קען אבער שוין מעהר גארנישט מאכען.

ריכטער — ה' שיקארסקי.

טוריסטען — מכבי 2:5 (1:2)

דער ערשטער היי-יאהריגער ארויסטריט פון בו-זקונימ'ל פון דער „א"-קלאס אין לאדז — „מכבי", האט ארויסגערופען אין די יודישע ספארט-קרייזען א גרויסען אינטערעס. צוליב דער פער-שטארקונג פון כמעט אלע היגע „א"-קלאס-מאנשאפ-טען, שטעלט מען אין די היגע ספארט-קרייזען ערנסט די פראגע, צי וועט „מכבי" פעהיג זיין זיך אקעגענצושטעלען זיינע געגנער, וועלכע עס שטעהען איהר פאר. די יודישע מאנשאפט אין זייט פאראיאהרען בעדייטענד אפגעשוואכט געווא-רען. צוויי פון איהרע שטארקסטע פונקטען אין אנגריף און לויפער-רייהע זענען אפגעשוואכט געווארען, מיט אוועקגעהען צום מיליטער-דינסט די צוויי „מכבי"-אנער שייניאק און פאמעראנצען-בלום.

אויפ'ן נעכטיגען ערשטען ארויסטריט פון „מכבי" אלס „א"-קלאס-מאנשאפט געגען „טוריס-טען", איז „מכבי" ארויסגעטרעטען מיט א גייעפ שפילער גאלדבערג פון „ווידזעוו" אויפ'ן רעכטען פליגעל. דער דאזיגער שפילער שטעהט אויף דער מדרגה פון די איבריגע „מכבי"-שטורמער, צי וועט אבער דער דאזיגער שפילער ווירדיג פערטרעטען שייניאק'ען, וועלכער האט תמיד אריינגעבראכט א נשמה אין „מכבי"ס אנגריף, איז נאך שווער פעסטצושטעלען.

דער מעטש גופא, הגם ער איז נישט גע-שטאנען אויף קיין הויכער מדרגה, איז געווען זעהר אינטערעסאנט. די מכבי-מאנשאפט האט גע-שפילט זעהר אמביציעז און איז טעכניש נישט אפגעשטאנען פון דער פיזיש-שטארקער טוריסטען-מאנשאפט. די מכבי-שפילער ווייזען אין פעלד א שעהן שפילען. זיי קענען זיך אבער נישט דעצי-דירען הינטערן טויער פון געגנער. די טוריס-טענס קליינע איבערמאכט בעדראהט אבער אויך נישט שטארק די מכביאנער, ווייל עס פעהלט זיי פרעציזקייט, ערשט א פעהלער פון דער מכבי-פערטיידיגונג נוצט אויס דער זעהר ריהרעווודיגער קרולאשיק און שיסט דאס ערשטע טויער. אין איי-ניגע מינוטען שפעטער שיסט מיכאלסקי 1 פון א שטראף-שטויס דאס צווייטע טויער. מכבי גרייפט נאכדעם שטארק אן און פאר דער פויזע דערצילט זי א טויער דורך נירענבערג'ן.

אין דער צווייטער העלפט, איז די טוריס-טענס איבערמאכט נאך בולט'ער און שיסען ווי-טער 3 טויערן, דערפון איין טויער פון א שטראף-שטויס אין דער צייט ווען מכבי שיסט איין טויער דורך סינאדערקא.

מכבי II — טוריסטען II 4:2

נצחון פון די ערשטע יודישע פראפעסיאנעלע באקסער
אנדערס און וויסאצקי בעזיגען זייערע געגנער

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש).

דער ערשטער אַרויסטריט פון די געזועצע „מכבי"-באָקסער אַנדערס און וויסאַצקי אַלס פּראָפּע-סיאָנאַליסטען איז געווען זעהר אַ געלונגענער פאַר די יודישע באָקסער.

אַנדערס האָט אין דער פינפטער רונדע בעזיגט דורך אַ קנאַק-אויט יאַקלען און וויסאַצקי האָט נאָך זעקס רונדען בעזיגט קלאַראַווישען וועלכער דאָט נאָך אַלס אַמאַטאָר געהערט צו די בעסטע פוילישע באָקסער.

פוסבאל-מעטשען אין ווארשא
גוויאזדא — פאלאניא 0:0

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש).

דער דאָזיגער מעטש האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס, ווייל דאָס איז געווען דער ערשטער אַרויסטריט פון דער פּיי אַיאָהריגער „ליגע"-מאַנשאַפט „פּאַלאָניאַ".

„גוויאַזדאַ" האָט אָבער געליפערט אַ שעהן שפּילען און איז געווען אַ גלייכער געגנער פאַר „פּאַלאָניאַ".

סקראַ — מכבי 0:6

הגם „מכבי" האָט זיך פערשטאַרקט מיט זעליג-גער פון קראָקאָ האָט זי דאָך געליטען אַ גרויסע מפלה צו דער אַרבייטער-מאַנשאַפט.

א יודיש מיידעל פון ליטע

איז דער נאהנטסטער מענש ביי ראבינדראנאט טאגארע און ביי גאנדהי

(באגעגעניש אויף א רייזע אין מזרח)

פון ב. סמאליאר.

עמיצער האט מיך א ציה געטאן ביים ארבעל:

— איהר זעהט דאס מיידעל? זי איז די סעקרע־טארין פון ראבינדראנאט טאגארע און א נאענטע פריינדין פון גאנדהין.

א יודיש מיידעל, אייראפעאיש געקליידעט מיט ארייבשאליש אויסגעניטע קליידער, מיט א „טיור באן" אויפ'ן קאפ, איז זי געזעסען אין קאבע־הויז און געמישט מיט אינטערעס די נאר וואס אנגעקו־מענע צייטונגען פון אייראפע. געבלעטערט דעם „בערלינער טאגעבלאט", די ענגלישע „מאנטשעס־טער גארדיאן", די פאריזער „פיגארא" און די ווי־נער „נייע פרייע פרעסע".

— זי איז א קענערין פון א היבשער צאהל שפראכען — האט מען מיר אויפמערקזאם גע־מאכט — רעדט אלע אייראפעאישע שפראכען פליי־סיג און פיין. רעדט אויך א וואונדערבארען העב־רעאיש און א גלענצענדען יודיש!...

א יודיש מיידעל — האב איך זיך שפעטער מיט איהר בעקענט. בעקענט און בעפריינדעט. בע־פריינדעט און געהערט פון איהר א היבש ביסעל וועגען טאגארען און א היבש ביסעל וועגען גאנ־דהין. ביידע קען זי אינטים, פון דער נאהענט, פון זייער טאג־טעגליכען לעבען.

אבער וואס עס האט מיך אינטערעסירט אם־שטארקסטען איז נישט די דערצעהלונגען וועגען טאגארען מיט וועמען זי האט אנגעפאנגען צו ארבייטען אין 1922, און אויך נישט איהר בעגייס־טערטע פערגעטערונג פאר גאנדהין, וועמען זי קען אויך שוין א יאהר צעהן, נאר איהרע אייגענע איי־בערלעבענישען. איהרע פערזענליכע איבערלעבעני־שען אין לעבען. ערפאהרונגען זעהר אינטערעסאנ־טע און עקזאטיש. ערפאהרונגען פון א פשוט מיי־דעל פון דער יודישער ליטע, וואס איז מגולגל גע־ווארען אויפ'ן אריענט, אריינגעצויגען געווארען אין אקטיווער ארבייט אין פאלעסטינא און פון דארט מיטאמאל אויסגעוואנדערט קיין אינדיען, גע־גאנגען פון דעם צויבער־ענגען נאמען פון ראבינדראנאט טאגארע און פון דער כישופ'דיגער מאכט פון מאהאטמא גאנדהי...

ווי קומט א יודיש מיידעל פון דער ליטא קיין אינדיע? ווי קומט זי צו ווערען דארט איינע פון די לעהרערינס און ראבינדראנאט טאגארעס שו־לע? ווי קומט זי זיך איינקויפען אין יחוס ביי גאנדהין?...

שולמית פלאום — אזוי הייסט זי, דאס מיי־דעל, — דערצעהלט וועגען דעם איינפאך.

א קינד פון א יודען אין א קליין שטעטעל אין דער ליטא.

איהר פאטער, א פרומער יודישער בעל־הבית, איז געווען א פערברענטער ציוניסט, זי אבער האט פיינד געהאט דעם ציוניזם און אינסטינקטיוו איהם נישט געקענט דולדען.

א לוסט צו וואנדערען האט זי געהאט. האט זי נאך זיבען יאהר שטודירען אין בערלין און אין אנ־דערע שטעט פון אייראפע, זיך אויסגעלאזט מיט־אמאל קיין פאלעסטינא, זיך אוועקגעלאזט אהין מיט דער אויסרעכענונג צו זעהען דאס לאנד מיט איהרע אייגענע אויגען, און צו וויסען אקוראט פארוואס זי האט נישט קיין אמונה, אז דאס דאזיגע לאנד קאן אמאל ווערען א יודישע היים.

זי איז געווען א געענדיגטע דייטשע לעהרערין, ווען זי האט בעשלאסען מאכען א רייזע קיין פא־לעסטינא. זי האט דאן נאר וואס געענדיגט א דייטשען לעהרער־אינסטיטוט אין בערלין און זיך געקליבען צו מאכען לעהרעריי און זשורנאליזם פאר איהר פראפעסיע.

געקומען קיין פאלעסטינא, האט זי דארט גע־טראפען א לאנד מיט יודען, אבער אהן מאדער־נע, געהעריגע קינדער־שולען, דער עיקר — אהן שום קינדער־גערטנער.

די ליבע צו איהר פראפעסיע איז ביי דער יונ־גער ראמאנטישער מיידעל פון דער ליטא געווא־רען מיטאמאל שטארקער ווי די שנאה צום ציו־ניזם. געטראפען דאס לאנד אהן דער ריכטיגער שול־סיסטעם, האט זי פערגעסען. אז זי גלויבט נישט אין דער צוקונפט פון פאלעסטינא. זי האט מיטאמאל געענדערט איהרע פלענער און איז געבלי־בען אין פאלעסטינא צו ארגאניזירען דארט דאס יודישע שול־וועזען און — די הויפט־זאך — צו איינפיהרען דארט קינדער־גערטנער פאר קינדער פון גאר קליינעם עלטער.

האבען זיך ביסלעכוויז אנגעפאנגען פאר יע־נער יונגער שולמית פלאום אין ירושלים טעג פון אי־בערבריך און באטראכטען. ביסלעכוויז האט זי זיך ארומגעקוקט, אז די אלטע פעריבסענע שנאה צו פאלעסטינא ווערט ביי איהר וואס א טאג ווייטער אלץ מעהר און מעהר אויסגעוועפט. ביסלעכוויז האט זי זיך אנגעפאנגען פיהלען אין פאלעסטינא ווי אן ארגאנישער טייל פון לאנד, און ביסלעכוויז, ביסלעכוויז האט זי זיך אנגעפאנגען צוגעוואוינען צום געדאנק, אז איהר היים, איהר שטענדיגע היים וועט זי מאכען אין ירושלים, און נישט אין פאריז, און נישט אין רוים, און נישט אין בערלין.

צייטען בייטען זיך. עס בייטען זיך אויך די אומשטענדען פון לעבען.

אין דעם לעבען פון שולמית פלאום זענען מיט דער צייט פארגעקומען ענדערונגען. ענדערונגען. וואס האבען איהר געטריבען צוריק צום אימרוה און צום וואנדערען.

אין 1920 איז שולמית פלאום שוין נישט אין פאלעסטינא, נאר ווייט, ווייט אין אמעריקא, און מיט צוויי יאהר שפעטער — אין 1922 — קענען מיר זי שוין טרעפען אין דער ווייטער אינדיע אלס איי־נע פון די סאמע נאהענטסטע מענשען פון ראבינדראנאט טאגארע, אלס לעהרערין אין זיין שול, גאנדהי זיצט דאן אין טורמע.

גאנדהיס קינדער לערנען זיך אין דער שול פון ראבינדראנאט טאגארע, לערנען זיך אין דער שול, וואו שולמית פלאום איז די לעהרערין, קומט עס דערפאר דער מיידעל פלאום אן נישט זעהר שווער צו בעפריינדען זיך מיט גאנדהין שפעטער ווען ער ווערט בעפרייט און ווען ער קערט זיך אום פון טורמע צוריק אהיים.

זי טרעפט זיך מיט גאנדהין אין אינדיען. זי טרעפט זיך מיט איהם שפעטער אין דער שווייץ, וואו גאנדהי איז געקומען צו גאסט צו זיין פריינד ראמען ראלאן. זי ווערט אויך היימיש און פריינד־ליך מיט גאנדהיס קליינגעוואקסיגער גוטהארציגער פרוי, און זי ווערט א הייסע אנהענגערין פון גאנ־דהין און פון זיין גאנצער שטה אין לעבען.

היימיש מיט גאנדהין, פערפיהרט זי מיט איהם פון צייט צו צייט א געשפרעך אויך וועגען דער יודען־פראגע.

גאנדהי האט א גאנץ גוטען בעגריף וועגען די יודען און זייערע שטרעבונגען. ער האט — זאגט ער — א היבש ביסעל פריינד צווישען די יודען, בעזונדער האט ער ליב די יודען פון דרום־אפ־ריקא. זיי האבען איהם א היבש ביסעל א־ל־פען. זייער גאסטפריינדליכקייט — זאגט ער — וועט ער קיינמאל נישט פערגעסען.

אבער נישט בלויז צו די יודען אין דרום־אפריקא האט ער א טיפע ליבע, נאר צו יודען בכלל. א יודישער בחור פון דייטשלאנד, פריץ קארלענבאך, איז געווען זיין הויפט־מיטהעלפער — דערצעהלט ער. ער, דער דאזיגער יוד פון דייטשלאנד זאט איהם מיט ליבע און לעבען געהאלפען אין זיין פאליטישער מלחמה. ער איז נישט איינמאל ארעסטירט געווארען. ער האט געקעמפט פאר דער בעפרייאונג פון אינדיען. פונקט ווי ער זאל איהם זיין א פאטערלאנד. איצט וואוינט ער אין דרום אפריקא און פיהרט נאך ביז היינטיגען טאג א קאמפאניע לטובת דער זעלבסטשטענדיגונג פון אינדיען.

דאס לעבען אין טורמע

וועגע די פערארטיילטע צום טויט, — מען גיט זיי גוט עסען, כדי מען זאל זיי קענען לייכטער הענגען

ווי אזוי טאם מוני, דער אמעריקאנער אר־בייטער מארטירער לעבט אין טורמע אין קאליפארניע, וואו ער איז פערשפארט געווארען מיט זעכצעהן יאהר צוריק. ווערט געשילדערט אין א מערקווירדיג אינטערעסאנטען ארטיקעל, וואס ער אליין האט געשריבען.

אט וואס ער דערציילט וועגען זיין לעבען אין טורמע אין אן אמעריקאנער זשורנאל:

מיין קאמער איז 7 פוס די ברייט, 8 פוס לאנג און ארום 7 פוס הויך. די ווענט און די סטעליע זע־נען פון שטיין, די שווערע אייזערנע טיר פערמאגט א קליינע עפענונג, פון אויבען, דורך וועלכער איך קען זעהן די קאמערען קעגענאיבער מיר און אויך א ברעקעל הימעל.

אין דעם קאמער איז פערהאן א שמאלע אייזער־נע בעטעל מיט א שטרויענעם מאטראץ מיר קריגען א נייעם מאטראץ אלע זעקס חדשים, אבער אויב מיר קענען בעווייזען, אז עס האט זיך פערפלאריעט וואנצען קריגען מיר גלייך א נייעם מאטראץ. פער־זענליך האב איך ווייניג געליטען פון וואנצען, אבער אנדערע אין דעם זעלבען קארידאר בעקלאגען זיך אפט וועגען וואנצען.

קיין לייכער זענען נישטא, אנשטאט דעם האב איך א דינע גרויע דעקע צו פערדעקען דעם מאטראץ אלס צודעק האב איך צוויי גרויע פיליגע ארמעערדעקעס, מיין קישען איז אנגע־שטאפט מיט שטרוי איינגעוויקעלט אין א פראסטען שארשקען מעהל־זאק, ווען די קישען איז ביי, איז עס זייער הארט און ער נעמט מיר א היפשע צייט איידער איך „ריעך עס איין". אבער דאמאלסט ווערט שוין די שטרוי צוברעקעלט און הארט ווי א שטיין. איך נוץ דעריבער זעלטען א קישען, כיידען צו זיצען אויף דעם ווען איך ארבייט אדער לייען עפעס.

עס איז נישטא קיין ברעקעל נאטירליכע בע־לייכטונג אין מיין קאמער. טאג ווי נאכט ברענט דארט דעריבער אן עלעקטרישער לעמפעל, וועל־כער הענגט פון מיטען סטעליע. קיין געסט זענען נישט ערלויבט אין די קאמערען, איך קען נישט אפילו פערברענגען מיט מיינע שכנים.

מיין ארבייט הויבט זיך אן 4 א זייגער נאר־טאג; מיין ארבייט איז צו שיילען קארטאפעל, און צוגרייטען אנדערע זאכען פאר דער קיך.

זעקס א זייגער ווער איך איינגעשלאסען אין מיין צימער אויף א גאנצע נאכט.

וואס שייך מיין לעבען אין אלגעמיין, וויל איך זאגען, אז איך האב מיינע שטימונגען און ענדע־רונגען אין געמיט, אפשר ליידט איך אין דעם ווייני־גער, ווי די אנדערע, ווייל צוליב די אייגנארטיגקייט פון מיין ענין, בין איך זעהר פערנומען, פונ־דעסטוועגען איז מיין געזונט־צושטאנד א גוטער, און גליקליכערווייזע, דינען מיר די אויגע גאנץ גוט.

איך בין שטענדיג אויף דער וואך אין בעצוג צו דער אלגעמיינער בעציהונג פון די בעאמטע מע דארף געדענקען, אז דער לעבען אין א תפיסה איז אנדערש ווי אין דרויסען. מען דארף זיין זעהר פארזיכטיג מיט וועמען מען חברט זיך. איך האב פיל שונאים אין תפיסה, און אויך א געוויסע צאהל פריינט. איבער דעם וואס מיין ענין האט אזוי אויפ־גערודערט די גאנצע וועלט, האלט די פערוואלטונג אן אויג אויף מיר, און פאלגט נאך אלץ, וואס איך טו. מעהר ווי אלע איבעריגע ארעסטאנטען.

אין משך פון מיינע 16 יאהר אין תפיסה האב איך געזעהען איבער 21 טויזענט ארעסטאנטען אנקומען און אוועקגיין און יעדער איינער פון זיי שטעלט מיט זיך פאר א גרויסע טראגעדיע.

איינע פון די ערגסטע שוועריגקייטען פון מיין טורמע־לעבען, א זאך וואס דריקט שטארק אויף מיין געמיט, איז די צאהל זעלבסטמארדען אין טור־מע. זיי וואקסען ארויס פון דער פערצווייפלונג וואס נעמט ארום אלע געפאנגענע. זיי שפרינגען ארונ־טער פון די העכסטע קארידארען ווייט אונטער ביז צום שטיינערנעם ברוק, וואו זיי ווערען צו־שמעטערט. אנדערע ווארפען זיך פון די פענסטער, מאנכע ווארפען זיך אונטער די שווערע רעדער פון אויטאס וואס ווערען דא גענוצט.

אין נאך א פאסירונג וואס ווירקט שווער אויפ'ן געמיט, האט צו טאן מיט עקזעקוציעס פון די וואס זענען פערמשפט צום טויט.

אנשטאט אן עלעקטרישער שטול נוצט מען דא נאך אלץ די אלטמאדרישע תליה, די וואך פון אן עקזעקוציע קומט פאר א גרויסע ענדערונג אין טורמע. — אן ענדערונג צום ערגערען. די שטימונג ווערט אן אנגעצויגענע. אימיצענס לעבען ווערט אויסגע־לאשען. אלע האפענונגען ווערען אויסגערונען. און וואס איז דער לעבען אהן האפנונג? גארנישט! ענדע! דורכפאל!

די בעאמטע היטען זיך, אז קיינער זאל נישט וויסען וועגען אן עקזעקוציע וואס דארף פארקומען, דאס איז איינע פון די סיבות פארוואס מען לאזט דא נישט צו קיין קאליפארניער צייטונגען. פונדעסט־וועגען דערוויסט מען זיך יא ווען דאס פאסירט. מען זעהט די ענדערונג אין דער שטימונג פון אלע ארעסטאנטען. זיי מאכען זיך הארין און רעדען מיט אנגעומנאטירליכער העלדישקייט, מיט דעם זוכען זיי צו אונטערדריקען דעם געפיהל פון מורא. וואס שטריכט אונטער און פערשארפט יעדענס פער־צווייפלונג.

די עקזעקוציעס קומען פאר אום פרייטאג, צעהן א זייגער אינדערפריה, סיידען [illegible] איז א יום־טוב יענעם טאג. מאנכעס מאל ווערען צוויי אדער דריי געהאנגען אין איין טאג.

יענע פרייטאגען ברענגט מען אונז אלע צו־זאמען גלייך נאך פרישטיק און [illegible] ווערט נישט ארייגעלאזען אדער ארויסגעלאזען ביז נאך מיטאג ווען די טורמע־איבוואוינער גייען צוריק צו דער ארבייט.

אין דעם מאמענט ווען די עקזעקוציע קומט פאר, ווען אלע וויסען, אז דער קרבן ציילט

(ווייטער זייט 8־טע זייט).

א פערווירקליכטער חלום

(אן'אראביש מעשה'לע)

איבערזעצט פון י. מ. ל.

אמאל, אין די אוראלטע צייטען, האט אין דער־שטאט באגדאד געלעבט א זעהר אנגעזעהענער און רייכער מאן, וועלכער איז פלוצלונג אזוי פער־ארימט געווארען, אז ער האט געמוזט זיך אנ־ריכגען אויף שווערער טאג־ארבייט, אום צו ער־נעהרען זיך און זיין פאמיליע.

איינמאל שפעט ביינאכט, קומענדיג אהיים נאך א לאנגען און שווערען טאג־ארבייט, א דער־שלאגענער און מידער. איז ער אוועקגעפאלען אין א טיפען שלאף, און עס האט זיך איהם געחלומ'ט, ווי אן'אומבעקאנטער מאן קומט צו איהם און זאגט:

„דיין אמת'ער גליק ליגט אנגעגרייט פאר דיר אין דער שטאט קאאירא: פערליר נישט קיין צייט, פאהר תיכף אהין און זוך אויף דיין גליק".

האט ער לאנג נישט געווארט און גלייך אויף מארגען זיך אוועקגעלאזען קיין קאאירא, אנגע־קומען איז ער דארט שפעט ביינאכט, און נישט האבענדיג די מעגליכקייט צו פערפאהרען אין אנ־אכסניא, איז ער אריין אין א מאשעי. אין א מאנ־מעדאנ'שען טעמפעל, און איז אנ'אויסגעמאטערטער פון וועג אוועקגעפאלען אין א שווערען שלאף.

אבער אויך דא האט איהם דער שלימזל נישט איבערגעלאזען, ווייל כמעט גלייך נאכדעם ווי ער איז איינגעשלאפען, האט זיך א באנדע רויבער אריינ־געריסען אין מאשעי און דורך די פענסטער אר־ויסגעקלעטערט אין א דערבייאיגער רייכער הויז, פון דעם גרויסען טומעל און געפילדער, וואס די גנבים האבען געמאכט, האבען די בעלעבאטים פון הויז זיך אויפגעכאפט און אנגעהויבען מאכען א־זויבע געוואלדען, אז די גנבים האבען זיך דערשראקען און אנטלאפען.

אויף זייערע קולות איז אנגעקומען דער שעף פון דער פאליציי צוזאמען מיט עטליכע פאליציאנ־טען. א באלדיגע אויספארשונג האט, נאטירליך, בעוויזען, אז די רויבער זענען אריין אין הויז דורך די פענסטער פון דעם הערבייאיגען געבעט־הויז. איז דער וואלי, דער פאליציי־שעף, אריין אין מאשעי, און דערזעהענדיג דעם אומגליקליכען באגדאדער שלאפענדיג, א איז ער ווי א ווילדער ארויפגעפאלען אויפ'ן אומשולדיגען וואנדערער און אנגעהויבען איהם קאטעווען מיט שפיציגע פאלמען־ריטער אזוי אומ'ברחמנות'דיג, אז דער קרבן איז געפאלען אין חלשות און מען האט איהם קוים אפ־געמינטערט.

באלד דעם האט מען איהם אריינגעשליידערט אין אנ'איינזאמען קעמערעל אין טורמע, וואו ער איז אפגעזעסען דריי טעג אויף ברויט און וואסער. אויפ'ן פירטען טאג האט דער פאליציי שעף גע־שיקט נאכ'ן באגדאדער און איהם געשטעלט א רייהע פראגען.

— פון וואנען קומסטו? — האט דער וואלי געפרעגט.

— פון באגדאד, — האט דער פרעמדער גע־ענטפערט.

האט דער שעף א פערוואונדערטער ווידער א פראג געטון.

— וואס, א שטייגער, האט דיך געבראכט אין אונזערע מקומות, אפש אין קאאירא?

— איך האב געהאט א חלום, אין וועלכען ס'איז ערשינען אנ'אומבעקאנטער מאן און געזאגט צו מיר: דיין גליק ליגט אנגעגרייט אין קאאירא. פערלאז באגדאד און לאז זיך גלייך אוועק קיין קאאירא. האב איך עס תיכף געטון. אנקומענדיג דא, אבער, האב איך אנשטאט דאס צוגעזאגטע גליק, בעקומען די עטליכע צעהנדליג שמיץ מיט פאלמען־ריטער, מיט וועלכע אייער גנעדיגקייט האט מיך אזוי ברייטהארציג מכבד געווען.

הערענדיג די ווערטער, האט זיך דער וואלי אזש צוקייקלט פון געלעכטער, און קומענדיג צו זיך, האט ער געזאגט:

— שוטה, וואס דו ביסט! דריי מאל נאכאנאנד האב איך אין חלום געזעהן אנ'אומבעקאנטען מאן, וואס האט צו מיר אזוי געזאגט: „אין דער שטאט באגדאד איז פערהאן א הויז, וועלכע שטעהט אין א געוויסען געגענד און איז געבויט לויט דעם און דעם סטיל, און דער הויף איז אויסגעלייגט ווי א גארטען, וואו נאהענט צום פארקאן שטעהט א שפרודלדיג־שפריצענדער פאנטאן. אונטער דעם פאנטאן ליגט בעגראבען א געוואלדיגער אוצר. געה אהין און נעהם איהם". פונדעסטוועגען בין איך געבליבען זיצען איבערהיים, זיך נישט גע־ריהרט פון ארט. אבער דו, בהמה, מיט דיין קורצען שכל, האסט זיך אוועקגעלאזען אין די מרחקים זיך געשלעפט פון דארט צו דארף פון שטאט צו שטאט, און אלץ א דאנק דעם, וואס דו גלויבסט אין חלומות. חלומות זענען נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי פוסטע פאנטאזיעס פון שלאף...

אפגעזאגט די ווערטער, האט דער וואלי גע־געבען דעם באגדאדער א סומע געלד און צוגע־לייגט:

— נעהם דאס געלד, קעהר זיך אום צוריק אין דיין אייגען לאנד און זיי נישט אזא נאר...

דער באגדאדער האט אלץ גוט אויסגעהערט. אבער איידער ער האט זיך אוועקגעלאזען צוריק אהיים, האט ער אין קאאירא געגומען זוכען דעם אוצר, לויט זיין אייגענעם חלום.

ער האט געזוכט און געזוכט און גארנישט גע־פונען. האט ער גענומען דאס געלד, וואס דער פאר־ליציי־שעף האט [illegible] געגעבען, און האט זיך אומ־געקעהרט צוריק אהיים, קיין באגדאד. אויפ'ן וועג האט ער א סך געטראכט וועגען דעם אוצר וועל־כער האט זיך געחלומ'ט דעם קאאירער פאר־ליציאנט.

מערקווירדיג! דער פלאץ, וועלכען דער וואלי, דער פאליציי־שעף, האט אזוי קלאר געשילדערט, איז געווען דאס אייגענטום פון דעם באגדאדער וואנ־דערער אליין.

פערשטעהט זיך, אז ווי נאר ער איז געקומען אהיים, איז ער תיכף אריין אין גארטען, זיך א לאז געטון גראבען אונטער'ן פאנטאן. און פלאי פלאים! וואונדער איבער וואונדער! פאר זיבע אויג־גען האט זיך אנטפלעקט א געוואלדיגער אוצר!

און אויף אזא ארט, דורך א טשיקאווען צופעל, איז דער ארימער באגדאדער, ווידער בעגליקט געווארען מיט כבוד און מיט רייכטום.

—:)X:—

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן
פון יודישען פאמיליען־לעבען

(124

— דו טרייבסט איבער, דוד, צו וואס זאל מען טרייבען א מענשען צום אפגרונד, אין דער צייט ווען מען קען איהם דערפון ראטעווען, נישט האבענדיג קיין שום שאדען דערביי.

— לויט דעם, וואס איך האב געהערט וועגען דעם דאזיגען הער קריבין און אורטיילענדיג לויט דעם, וואס איך האב פון איהם היינט געזעהן, איז דאס נישט קיין מענש, וואס זאל זיך לאזען טרייבען אין אפגרונד. אויב ער זאגט עס אזוי, האט ער עפעס אנאנדער כוונה דערביי.

— ניין, דוד, דו טארסט נישט אורטיילען לויט דעם, וואס די האסט מיט איהם איינמאל גערעדט אזוי שלעכט איז ער דאך נישט, אז ער זאל וועלען אימיצען אן עוולה טון אויסגערעכענטערהייט.

מרים האט ארומגענומען דוד'ן, איהם א קוש געגעבען און געזאגט:

— נו, זיי נישט ברוז דוד, דו ביזט דאך א גאנץ אנדערער, דו קענסט דאך פערשטעהען און בעמיהסט זיך צו פערשטעהען.

דוד איז געווען גערירט.

— איך בין גארנישט ברוז און כ'האב אין דעם פאל איבגאנצען נישט אין זינען מיין פערזאן. איך האב אין זינען אויסשליסליך דיין טובה. איך וואלט אזוי שטארק געוואלט, אז צו דיר זאל מעהר נישט טרעפען קיין שום עגמת־נפש, קיין שום אומאנגענעהמליכקייט. איך וואלט אזוי שטארק געוואלט, אז דו זאלסט שוין פון היינט אן זיין גליקליך בעבען מיר. דעריבער בין איך אזוי שטארק עמפינדליך אויף יעדער קלייניגקייט, וואס וואלט עווענטועל געקענט דיר ברענגען זארגען. לויט מיין דעה, וואלט געווען פיל גליכער, ווען דו וואלטסט זיך דערווייטערט פון קריבינען, בישט געזען אזוי באהענט נעבען איהם, נאר אויב דו האלטסט, אז דו טוסט גוט, האב איך פערשטעהט זיך, נישט קיין חוצפה זיך אקעגענצושטעלען דיין ווילען.

— ניין, ניין, האט מרים געזאגט ווי א צו־פיצעשטעטע קינד, דו דארפסט יא האבען די דייטש קייט מיר אויפמערקזאם צו מאכען, אויב איך מאך א טעות, דו ביזט קלוגער פאר מיר און איך ווער איך אלץ שטארקער איבערצייגט מיט יעדען טאג, וואס איך פערברענג מיט דיר. גראד איצט האלט איך, אז מיך דראהען גארנישט קיין שום אנ־סעקווענצען און דעריבער וועלען מיר בידע הנ־כים זיין דערמיט, נישט אמת דוד?

מרים האט איהם ווידער ארומגענומען און הייס געקושט.

— נו, גוט זאל זיין אזוי ווי דו ווילסט.

זעהט אויס, אז גערעכט איז געווען דוד, ווייל מארעק האט באמת געהאט אין זינען גאר עפעס אנדערש, ער האט זיך נישט געקענט פארשטעלען, פארוואס ער האט אזוי שנעל רעזיגנירט פון'ם קאמף פארוואס ער האט אזוי שנעל אפגעטרעטען פון מרים'ן, איבערגעלאזען זי אן אנאנדערן, און זיך אפילו נישט אקעגענגעשטעלט. דאס האט איהם געקרענקט, ער איז געווען שטארק בעליידיגט און דעריבער האט ער איצט געוואלט פרובען צורעכט צו מאכען דאס, וואס ער האט קאליע געמאכט. ווייזען, אז נישט איהם קען מען אויסשטעלען פאר א נאר, נאר ער וועט דאס בעווייזען צו טון מיט אנדערע. צו דעם צוועק איז ער אפילו געווען ענטשלאסען אפצור־בארען די באראנין, ביי וועלכער ער האט גענומען געלד און וועמען ער האט צוגעזאגט צו ענט־קומען פון דאגען און מעהר זיך נישט צו זעהען מיט מרים'ען. ס'האט אין איהם צוריק אויפגע־פלאמט די ליבע צו איהר און פאר דעם געפיהל איז ער געווען גרייט אלץ אפצוטון. מארעק האט דעריבער געזוכט כסדר א געלעגענהייט ווי אזוי זיך צו טרעפען אויג אויף אויג מיט מרים'ען. זי דאגעגען האט דאס אויסגעמיטען. זי האט דאס קודם־כל נישט געוואלט ווייזען פאר דוד'ן, זי האט זיך גערעכענט מיט די געפיהלען פון דעם נאר אזוען, עהרליכען מענשען און נישט געוואלט, אז וועלכער ס'איז ספק זאל זיך איינכאפען אין זיין נשמה. און וואס מעהר מרים האט אויסגעמיטען די בעזונדערע בעגעגעניש מיט מארעק'ן, אלס מעהר איז מארעק געווארען צורייצט, אלס מעהר האט ער געוואלט בעווייזען, אז ער איז שטארקער פאר איהר און ער דארף אויספיהרען דאס זייניגע.

דוד איז געווען רוהיג, ער האט מרים'ען גע־גלויבט און האט געוואוסט, אז דאס וואס זי האט געזאגט איז פולשטענדיג אמת. איבעריגענס, האט דוד בעמערקט ווי מרים איגנארירט מארעק'ן און דאס האט ער געהאלטען פאר באטייליג. די לאגע אליין איז איהם אבער אויסגעקומען מאדנע.

— אויב מרים איגנארירט מארעקען, אויב זי האט פאר איהם נישט קיין אין פיינדליך ווארט, נאר כדי זי זאל זיך רייצען מיט איהם? חוזק מא־כען פון איהם?

פארוואס האט זי ערלויבט ער זאל דא בלייבען.

מרים האט דאס געטון בלויז אויס רחמנות צו מארעקען, דאך געווען א מענש, מיט וועלכען זי איז געווען אזוי באהענט, וועלכען זי האט אזוי שטארק געליבט, מיט'ן גאנצען הארצען, מיט דער גאנצער נשמה, קיין שום שלעכטס האט דערביי נישט געהאט אין זינען. מרים האט דאס בעהאלטען פאר א פארא־איבערגעהענדע ערשיינונג.

— סוף כל סוף, האט זי געטראכט, וועט מא־רעק זיך צוגעוואוינען צו דער געשאפענער לאגע, ער וועט, ווילענדיג נישט ווילענדיג, מוזען אנער־קענען דעם פאקט, וואס זי וועט חתונה האבען מיט דוד'ן. דעם פאקט, וואס זי וועט האבען א קינד און וועט רעזיגנירען פון יעדען אנדערען גע־דאנק. מארעק איז אבער געווען כסדר נעבען מרים'ען און האט געזוכט מיט איהר צו רעדען. צוליב דעם, וואס דוד האט נישט געלעגט קיין אכט אויף דעם, האט זיך מארעק'ן דאך אמאל איינגעגעבען זיך צוזאמענצוטרעפען מיט מרים'ען. דעמאלט, ווען דוד איז געווען בעשעפטיגט מיט א גאנץ אנדער ענין.

— ענדליך, האט מארעק געזאגט, ענדליך האב איך די געלעגענהייט מיט דיר צו רעדען, מיט דיר אליין, נישט אין דער אנוועזענהייט פון פרעמדע.

— קודם־כל, ווייל איך צורעכט מאכען א טעות, בישט קיין פרעמדע, ווייל דוד איז ווייט נישט מיינס קיין פרעמדער און איבעריגענס ווייס איך נישט, וואס דו האסט אזוי נויטיגעס מיט מיר צו רעדען, און פארוואס דאס דווקא מיט מיר אליין.

— מרים פייניג מיך נישט, מאך נישט חוזק פון מיר און פון מיינע הייליגסטע געפיהלען, דו דארפסט אויך נישט גרינגשעצען זיך אליין, דו דארפסט דאך פערשטעהען און דו פערשטעהסט עס דאך זיכער, אז דיינע געפיהלען זענען דאך נישט אפגעטעמפט געווארען אין איין מינוט, אויף בע־פעהל פון דיין זייט, אדער פון אנאנדערענס זייט, דו ווילסט די דאזיגע געפיהלען בלויז הערשטיקען אין זיך, אבער סוף־כל־סוף וועט זיך דאס דיר נישט איינגעבען.

(פארטזעצונג קומט).

דאס לעבען אין טורמע

(ענדע פון דער 6־טע זייט)

אפ די לעצטע דרייצעהן טעג, וואס פיהרען צו דער תליה; ווען דער זייגער קלאפט צעהן און מיר ווייסען, אז דאס וואס איז געווען א מענש, פאלט ארונטער און זיין לעבען ווערט אפגעריסען, אין יענעם מאמענט הערט מען אין דער שטיל תלוית וועגען דעם אומגליקליכען ארעסטאנט און זיין פערברעכען.

די פער'משפט'ע צום טויט געפינען זיך אין א ספעציעלער אפטיילונג פון דער תפיסה, זיי זענען פערשפארט די גאנצע צייט אין זייערע צי־מערען, אין דעם קליינעם הויף. איך זעה זיי כמעט יעדען טאג. ווען איך קעהר זיך אום פון דער ארבייט, מעהרסטענס שפילען זיי פילקע, און מען וואלט קיין מאל נישט פערדעכטיגט, אז די מעהר־סטע פון זיי וועלען אין גיכען שטארבען.

די טורמע איבוואוינער קריגען בעסערע שפייזען און אנדערע פריווילעגיעס. צו די פריווילע־גיעס העלפען זיי, קען איך עדות זאגען פון פער־זענליכער ערפאהרונג, איך אליין האב זיך גע־פונען אין דער גרופע א געוויסע צייט, ווייל צו־ערשט בין איך געווען פעראורטיילט צום טויט. ביין, די פריווילעגיעס העלפען נישט.

די שפייז איז, ווי געזאגט, זעהר גוטע. אייד נער, וואס איז שווער אין געזיכט קען בעסער גע־האנגען ווערען ווי א מאגערער. ווען ער פאלט ארונטער פון דער שטריק ברעכט ער האלז און נאקען און שטארבט אויגענבליקליך.

וואס פאר אנ'איינדרוק מיין טעגליכע בע־געגעניש מיט די פעראורטיילטע, מאכט אויף מיר, קענט איהר זיך אליין פארשטעלען. איך קען נישט פערגעסען, אז ווען נישט דער פאקט, וואס פרעזי־דענט ווילסאן האט פערביטען מיין טויט־אורטייל אויף לעבענסלענגליכע געפענגעניש, וואלט איך אויך געווען איינער פון די, וואס זענען אויפגע־ציהאנגען די לעצטע דרייצעהן שטיגען.

מעלדונג

אינפארמאציאנס־ביורא וועגען ארץ־ישראל ענינים ביי „תוצרת ארץ־ישראל“.

ביי די „געז. „תוצרת ארץ־ישראל“ אין לאדז, איז ארגאניזירט געווארען א שטענדיג אינפארמא־ציאנס־ביורא וועגען אלעם, וואס האט א שייכות צו ארץ־ישראל ווי: רייזעס, באגאזשען, פאסט, האנ־דעלס־ענינים א. אז. וו.

דאס ביורא וועט שטעהן אונטער דער לייטונג פון ד"ר ע. סארנע. פרטים וועלען מיטגעטיילט ווערן.

לאדזשער יגר. האמעראל און קליין־קונסט־טעאטער
אראראט
קינסטל. אנפירונג: משה בראדערזאן.
ווייסער זאל פון „מאנטיפעל“ זאכאדניא 43
היינט — א פאפולערע פארשטעלונג
נאר איין פארשטעלונג: 9.30 אוונט
געטראפען אין פינטעל...
פון 49 גר. ביז 1.99 זל.
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון טעאטער.

היינט פרעמיערע!
גרויסע עראטישע זיטען־דראמע א. נאמען
„מענער אין איהר לעבען“
אין די הויפטראלען: Jean Crawford, Nils Asther, Robert Montgomery, Lewis Stone
אנהויב טעגליך 4.30 נאכמ., שבת און זונטאג — 1 א זייגער בייטאג. פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער. הנחה־בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
און אנדולאציע
ביי קערש, סקווערא 15

Dr. med.
L. BERMAN
צעגעלניאנא 15. טעל. 149-07.
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און געשלעכטס־קראנקהייטען, מענער־שוואכע־בעהאנד־לונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 פריה און 4—8 אוונט, זונטאג פון 9—1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען.

וועגען כבוד פון ראבינאט.
איך בעט ענטשולדיגונג ביים לאדזער ראבינאט פאר מיין נישט־ריכטיגע האנד־לונג. איך פערזיכער, אז מעהר וועט דאס נישט פארקומען. מאטעל פשעטאצקי
רושנאווסקא 35. 1449

רייטן ברילען און בינאקלען
נאר 50 גראשען.
אויף לאנגער פערס. ברילען און גלעזער
M. J. HERSZKORN, Śródmiejska 1.

Dr. S. KANTOR
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראנקהייטען
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעהמט אן פון 8—2 נאכט. און 4—9 אוונט, זונטאג און יום־טוב פון 8—2 נאכט.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציאל־ארצט פאר הויט־און געשלעכטס־קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1—2 מיטאג און פון 5—9 אוונט. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
אלע ארט צנאליזען.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע־פרייזן

לעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטן און דענטיסטישער קאבינעט
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137-63
עס נעמען אן דאקטוירים ספעציאליסטען: שיפמאן, וואלינסקי, שמיר־נעלד, קערשנער. לובישש, שמערלאווסקי, סלאבאדסקי, זאלצוואסער, איציקזאן, קרא־סאווסקי, יאסובזאן
און דענטיסטין סטאראפאלסקא.
וויזיט ביז 3 זל.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט־קראנקהה. און מענער־שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליום מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפען עלעקטרישער הייל־קאבינעט, קאסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט. — פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נ.מ. נעמט אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען, זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכט. בעזונדערע ווארטע צימער פאר פרויען.
וויזיט 3 זל.

כירורגיש
וועכנערין־קליניק
„SANATO“
s. z o. o.
אגראדאווא 10 טעל. 213-57.
1־טע און 2־טע קלאס
געבורטען 175 זל.

ראקאלען
צו פערמיטען א געוועלב מיט א שטוב און ענצעלנע שטיבען אויף פרעזי־דענט־גאס. צו ערפאהרען אויף כודרי גבאים גאס 9, ביים ווירט א. צוקערמאן.

פערשידענעם
איך נעהם אן אלערליי בעשטעל־ונגען און רעפעראציעס פון זאקען און טריקאטאזש־מאשינען, צו ביליגע פרייזען.
L. Tron, Brzezińska 6.

לעכער צו וועש, לעצלען צו הויזן און עקספארט. ספעציאליסט אויף לעכער צו הענטשקעס. צו ביליגע פרייזען ווערען אויסגענייהט ביי גארדמאן שרודמיעסקא 8.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס
נייערס אויף עקספארט־העמדער נע־זוכט. Heller, Piotrkowska 116 m. 48

ס'ווערט געזוכט סיכטיגע אגענטען (קעס) צו פערקויפען טעה, קאווע, קאקאא און טעה כשר לפסח. צו ווענדען זיך זגערזשער 5, וו. 15. 1453

סיכטיגע אגענטען קענען זיך מעלדן פון זאפארט צו אנ'איינגעפיהרטע ארטיקעל נאוואמיעסקא 29, וו. 7, ביי האלץ.

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה
פאר'ן טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב־יו"ט — 24 גר. אין דער ווייט שפאלטען
אין טעקסט — 40 . . . . — 60 4
זאכ'ן טעקסט — 12 . . . . — 18 . . . .
צוויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען — 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען)
קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא — 1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס.

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.